

Tampereen ammattikorkeakoulu

AMMATILLINEN OPETTAJAKORKEAKOULU

Opettajankoulutuksen kehittämishanke

Partiojohtajien peruskurssi monimuotokoulutuksena

Tarja Vulli

2008

Tarja Vulli
Partiojohtajien peruskurssi monimuotokoulutuksena
Tampereen ammatillinen opettajakorkeakoulu
Huhtikuu 2008
Vastuupettaja Pekka Kalli

TIIVISTELMÄ

Suomen Partiolaiset on uudistamassa ohjelmaansa ja myös koulutusjärjestelmä uudistuu. Tämä luo haasteita partiopiireille, jotta tavoitteiden mukaisesti partiokoulutukseen saataisiin kurssimuotoisten koulutuksien lisäksi muitakin suorittamisvaihtoehtoja. Hämeen partiopiirissä partiojohtajakurssit on toteutettu perinteisesti kahden viikonlopun kurssina tai vaelluskurssina.

Kehittämistyön tarkoituksena oli suunnitella ja toteuttaa Hämeen piirissä partiojohtajakurssi ensimmäistä kertaa monimuotokoulutuksena arki-iltaisin ja osittain viikonloppuisin. Kohderyhmänä olivat yli 22-vuotiaat aikuiset. Kurssin kesto oli noin kolme kuukautta. Koulutuksen toteuttamisessa haluttiin keskittyä siihen, miten aikuisen oppimisen ominaispiirteet voidaan huomioida riittävästi partiokoulutuksen rakenteissa ja käytännöissä. Verkkoympäristöä oli tarkoitus käyttää keskustelu- ja raportointialustana.

Palautteen mukaan kurssi onnistui tavoitteissaan ja sai paljon arvokasta rakentavaa palautetta seuraavien monimuotokurssien kehittämiseen. Kurssilaiset ja kouluttajat kokivat koulutuksen käytännöt ja rakenteen aikuisille toimivaksi. Verkkoympäristöä ei kurssin puitteissa saatu toimimaan halutulla tavalla, mutta se todettiin kuitenkin kehittämiskelpoiseksi ja kurssia hyödyttäväksi työkaluksi.

Asiasanat: monimuotokoulutus, aikuisen oppiminen

SISÄLLYSLUETTELO

1 UUDET TUULET PARTIOKOULUTUKSESSA	4
1.1 Ohjelmauudistus	4
1.2 Koulutusjärjestelmäuudistus	4
1.3 Partiojohtajakurssi nyt ja tulevaisuudessa	5
1.3.1 Kurssi vai monimuotokoulutus	6
1.3.2 Kurssin tavoitteet	7
1.4 Kehittämishankkeen tavoitteet ja tarkoitus	8
2 AIKUISELLE SOPIVIA PARTIOKOULUTUKSEN RAKENTEITA JA KÄYTÄNTÖJÄ	9
2.1 Tiedon käsittelykyvyn merkitys	9
2.2 Aikaisemman osaamisen merkitys	10
2.3 Vastuu omasta oppimisesta	11
2.4 Opittavan asian käyttökelpoisuus	12
2.5 Käsitteellisyys ja käytännöllisyys	13
2.6 Vuorovaikutuksen merkitys	14
2.7 Koulutus käytännössä	14
3 MIHIN PYRITTIIN?	15
3.1 Ennen kurssia	16
3.2 Toteutus	16
3.3 Miten aikuisen oppimistarpeet huomioitiin koulutuksen suunnittelussa?	18
4 MITÄ SAATIIN AIKAISEKSI?	22
4.1 Kurssin rakenne ja käytännöt	22
4.2 Verkkoympäristön mahdollisuudet	24
4.3 Kouluttajien palaute	24
5 KURSSINJOHTAJAN MIETTEITÄ	26
5.1 Kurssin rakenne ja käytännöt	26
5.2 Verkkoympäristön mahdollisuudet	29
6 YHTEENVETO JA LOPPUSANAT	31
6.1 Yhteenveto	31
6.2 Loppusanat	33
KIRJALLISUUS	35
LIITE 1: Partiojohtajakoulutuksen sisältö	36
LIITE 2: Koulutuksen vaiheet ja käytännön toteutus	40

1 UUDET TUULET PARTIOSSA JA PARTIOKOULUTUKSESSA

1.1 Ohjelmauudistus

100-vuotias partioliike haluaa tarjota yhä paremman matkan aikuisuuteen suomalaiselle lapselle ja nuorelle. Siksi suomalainen partio-ohjelma uudistuu. Ohjelmauudistuksen taustalla on partioliikkeen tahto toteuttaa yhä paremmin tehtäväänsä lasten ja nuorten kasvattajana. Partion perusasiat eivät uudistuksessa horju, mutta muuttuvassa maailmassa myös haasteet muuttuvat. Uusi ohjelma tukee myös Suomen Partiolaisten (SP:n) tavoitetta pysäyttää jäsenmäärän lasku. Lippukunnat voivat ottaa uuden ohjelman käyttöönsä syksyllä 2008 ja sen toivotaan olevan kaikissa lippukunnissa käytössä viimeistään vuonna 2010. Olennaisimmat muutokset:

- Uusi ohjelma tekee mahdolliseksi ottaa toiminnassa entistä paremmin huomioon ikäkausien nopeasti vaihtuvat tarpeet.
- Partio-ohjelma laajenee koskemaan koko nuoruusikää seitsemän vuoden iästä aina ns. psyykkiseen aikuisuuteen, noin 22 ikävuoteen asti. Ikäkausia on entisen kolmen sijaan viisi jakautuen luontaisen kehityksen mukaisesti lapsuuden ja nuoruuden elämänvaiheisiin.
- Nuoret saavat uuden ohjelman myötä olla partiossa oman kasvunsa vuoksi. Aikuisen tuki vahvistuu.

(Ohjelmauudistus 2010, SP 2008)

1.2 Koulutusjärjestelmäuudistus

Partio on kasvatustoimintaa, jonka tavoitteena on tukea lasten ja nuorten kasvua siten, että heidän yksilölliset ominaispiirteensä huomioidaan. Koulutusjärjestelmän tehtävänä on tukea partiokasvatusta varmistamalla, että partiossa toimii riittävä määrä osaavia aikuisia ja nuoria johtajia. Koulutusjärjestelmän kohderyhmänä ovat siis partion aikuiset, mutta myös nuoret voivat osallistua koulutukseen pesteissä toimiesseen tai osana partio-ohjelmaa. Koulutusjärjestelmä voi päätehtävänsä täyttäessään myös tukea nuorta tai aikuista partion ulkopuolisessakin elämässä merkityksellisen

osaamisen hankkimisessa. Koulutusjärjestelmän päätavoite on taata partiotoiminnan jatkuvuus ja laadun kehittyminen kouluttamalla niitä arvoja, asenteita, tietoja ja taitoja, joita toiminnassa tarvitaan. (Koulutusjärjestelmä, SP 2008)

Tavoitteena on, että kouluttautumiseen saadaan aktivoitua kaikkia partiossa toimivia aikuisia ja nuoria johtajia, myös niitä, joille perinteinen partiokurssi ei ole houkutteleva vaihtoehto. Tähän pyritään tarjoamalla kouluttautujalle ohjausta ja monipuolisia mahdollisuuksia valita itselleen ominainen suoritustapa. Niitä voivat olla monimuotokoulutus, etäopiskelu, ohjattu itseopiskelu, kurssit ja muut koulutustapahtumat. (Koulutusjärjestelmä, SP 2008) Suoritusten toteuttaminen ja hyväksyminen muistuttaa hyvin paljon ammatillista koulutusta. Ennen varsinaisen koulutuksen aloittamista, kouluttautuja pohtii omia taitojaan sekä arvioi osaamistaan koulutuskokonaisuuksien eri moduuleissa. Hän voi listata aiemmin käymänsä koulutuskokonaisuudet ja poimia sieltä jo hyväksytyt moduulit. Osan moduuleista voi korvata soveltuvasti myös työssä tai opiskelussa opitut taidot. Moduulisuoritus hyväksytään kun kouluttautuja osaa sen sisällön. Tämän voi tehdä kurssisuorituksilla, näytöillä ja aikaisemman osaamisen osoittamisella. Hyväksyjänä toimii moduulista riippuen kouluttaja, ohjaaja tai lippukunnan koulutusvastaava. Eräänä koulutusjärjestelmän osatavoitteista on juuri varmistaa, että partiokoulutus tukee yksilöllisyyttä. Koulutuksen tulee vastata jokaisen partiolaisen tarpeisiin antamalla mahdollisuus yksilöllisen polun rakentamiseen. Koulutusjärjestelmä onnistuu tehtävässään tämän osatavoitteen kohdalla, kun toteutukseltaan ja sisällöltään sopivaa koulutusta järjestetään.

1.3 Partiojohtajakurssi nyt ja tulevaisuudessa

Partiojohtajien peruskoulutus antaa valmiudet toimia partiojohtajana. Koulutus kuuluu osana useimpiin aikuisten hoidettavaksi tarkoitettuihin pesteihin. Partiojohtajien peruskoulutus on kahden opintoviikon suuruinen koulutuskokonaisuus.

Nykyisellään koulutus on tarkoitettu yli 17-vuotiaille partiojohtajan tehtävistä kiinnostuneille henkilöille. Kouluttautujalta edellytetään riittäviä perustietoja partiosta, partion perusperiaatteiden hyväksymistä sekä sitoutumista partioaatteeseen. Partiojohtajien peruskoulutusta suositellaan aikuisena partioon liittyville henkilöille sen jälkeen kun perustiedot partiosta on hankittu.

Vuoden 2009 alusta Hämeen partiopiiri ottaa partiojohtajakursseilla käyttöönsä uuden koulutusjärjestelmän. Uutta koulutussisältöohjeistusta ei ollut vielä hyväksytty tätä raporttia kirjoitettaessakaan, joten vuoden 2008 kurssit toteutetaan pääosin vielä nykyisen suunnitelman mukaisesti. Olennaisimmat erot uudistetulla partiojohtajakurssilla nykyiseen verrattuna tulevat olemaan:

- Moduulien sisältö muuttuu osittain eri kurssien päällekkäisyyksien välttämiseksi
- Kurssin alaikäraja on 18 vuotta
- Uusi ikäkausikoulutus toteutetaan muilla kursseilla
- Joustavammat suoritustavat
- Henkilökohtaistamisen lisääminen

1.3.1 Kurssi vai monimuotokoulutus

Partiojohtajien peruskoulutuksen järjestää oman piirinsä alueella Hämeen Partiolaiset ry. Koulutus on kaksiosainen. Koulutuksen sisältö moduuleittain on esitetty liitteessä 1. Koulutukseen kuuluvat etukäteen tai koulutusosioiden välissä tehtävä johtamisharjoitus sekä koulutusosiot. Koulutusosiot voidaan järjestää kurssimuotoisena tai erilaisista koulutuskokonaisuuksista koostuvana koulutuksena. Kurssimuotoinen koulutus voidaan järjestää yhtenä 4-5 vuorokautta kestäväenä kurssina tai kahdena erillisenä viikonloppuna. Johtamisharjoituksen tehtävänä on antaa kouluttautujalle tilaisuus kokeilla omia kykyjään partiojohtajana.

Koulutusta voidaan toteuttaa hyvin monimuotoisilla kursseilla tai varsinaisena monimuotoisena koulutuksena. Kaikkiin koulutusmuotoihin tulee kuitenkin jollain tavalla sisältyä yliyön kestävä vaellus eli haikki tai muu vastaava maastossa yöpyminen. Jos kouluttautuja ei osallistu johonkin osaan kurssimuotoisena järjestettävää koulutusta, tulee hänen sopia kurssin johtajan tai koulutusohjaajan kanssa tarvittavien moduulien osalta korvaavien suoritusten tekemisestä esimerkiksi lippukunnassa.

Monimuotokoulutus on rajatun ajan kestävä koulutuksen suoritustapa, jossa yhdistetään koulutustapahtumia, etäopiskelua ja ohjattua itseopiskelua. Monimuotokoulutus järjestetään kouluttajan tai staabin toimesta koulutuksen ajaksi muodostuneelle ryh-

mälle kouluttautujia. Monimuotokoulutus voi muodostaa koulutuskokonaisuuden ja siinä voi olla myös muita kuin moduuleissa määriteltyjä sisältöjä.

Monimuotokoulutukseen ilmoittaudutaan koulutuskokonaisuuden järjestäjän ohjeiden mukaisesti. Kouluttaja tai staabi eli kurssin kouluttajaryhmä selvittää osallistujien aikaisemman osaamisen. Koulutuksen ohjelmaa muokataan tämän mukaisesti, ja jokaiselle osallistujalle laaditaan oma oppimissuunnitelma, joka hyödyntää sekä koulutuksen yhteisiä osuuksia että henkilökohtaisesti räätälöityjä tehtäviä. Moduuleja voidaan hyväksilukea aiemman osaamisen perusteella. Jokaiselle osallistujalle nimetään staabista ohjaaja, joka tuntee kyseisen koulutuskokonaisuuden ja pystyisi olemaan kurssistaabin jäsen. Monimuotokoulutuksen vastuuhenkilönä ja hyväksyjänä toimii partiokouluttaja, joka edellisten lisäksi hallitsee monimuotokoulutusmoduulin sisällöt. (Partiojohtajien peruskoulutus, koulutusseloste, SP 2006)

1.3.2 Koulutuksen tavoitteet

Suomen Partiolaiset on asettanut tavoitteet partioiden koulutukselle. Peruskoulutuksen jälkeen partioiden johtaja

- Haluaa kehittyä partioiden johtajana (J = johtamisharjoitus + K = koulutusosio)
- Ymmärtää partiomenetelmän ja osaa toteuttaa lippukunnassa partioiden ohjelmaa (J+K)
- On selkiyttänyt näkemystään partion päämäärästä ja arvoista (K)
- Tuntee partiolippukunnan toiminnan ja osaa toimia lippukunnassa johtajana (K)
- Osaa asettaa omalle toiminnalleen tavoitteita (J)
- Tuntee partioiden (J+K)
- Ymmärtää turvallisuuden merkityksen partiotoiminnassa ja partioiden johtajan vastuun turvallisuudesta (K)
- Osaa johtaa partiotapahtuman suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin (J+K)
- Tietää oman paikkansa maailmanlaajuisessa partioliikkeessä (K)

(Partiojohtajien peruskoulutus, koulutusseloste, SP 2006)

Koulutuksen vaiheet ennen koulutuksen aloittamista ja koulutuksen käytännön toteutus on esitetty liitteessä 2.

1.4 Kehittämishankkeen tavoitteet ja tarkoitus

Kehittämishankkeen tarkoituksena oli suunnitella ja toteuttaa Hämeen partiopiirissä partiojohtajakurssi ensimmäistä kertaa monimuotokoulutuksena. Kohderyhmänä olivat yli 22-vuotiaat aikuiset ja kurssi toteutettiin kolmen kuukauden aikana arki-iltaisina ja viikonloppuisin.

Monimuotokurssin avulla haluttiin vastata uuden koulutusjärjestelmän mukanaan tuomiin haasteisiin vaihtoehtoisten koulutusmuotojen järjestämisestä. Koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa tavoitteena oli ottaa huomioon aikuisen oppimisen erityispiirteet sekä soveltaa niitä partiokurssille sopivaksi. Tätä kautta tavoitteena on aktivoida erityisesti kaikkia partiossa toimivia aikuisia kouluttautumaan, vaikka perinteinen partiokurssi ei olisikaan houkutteleva tai edes mahdollinen vaihtoehto.

2 AIKUISELLE SOPIVIA PARTIOKOULUTUKSEN RAKENTEITA JA KÄYTÄNTÖJÄ

Partio-ohjelman kohderyhmänä ovat lapset ja nuoret. Partiokoulutus on tarkoitettu nuorille ja aikuisille. Partio-ohjelmassa on erilaisten ikäkausiohjelmien avulla pyritty huomioimaan eri-ikäisten ja eri kehitysvaiheissa olevien lasten ja nuorten tarpeet ja kyvyt. Partiokoulutuksessa ei vastaavaa jaottelua sinänsä ole, vaan erilaisten osallistujien tarpeet ja kyvyt on jossain määrin huomioitu sen oletuksen kautta, että eri kursseille ja koulutustilaisuuksiin tulee lähinnä tiettyyn ikäryhmään kuuluvia osallistujia.

Aikuisten määrää partiossa pyritään lisäämään mm. rekrytoimalla uusia aikuisia, ja aikuisille pyritään hakemaan yhä monipuolisempia rooleja partiossa. Tällöin yhä useammin esille tulee kysymys, vastaavatko nykyiset koulutuksen käytännöt aikuisen tarpeita yhtä lailla kuin nuoren. Miten aikuisen oppijan ominaispiirteet voitaisiin huomioida riittävästi partiokoulutuksen rakenteissa ja käytännöissä?

Tässä kappaleessa on esitetty yleisiä hyvän oppimisen ja erityisesti aikuisen oppimisen ominaispiirteitä. Pohdintoihin, mitä tämän toteutuminen partiokoulutuksessa tarkoittaisi ja edellyttäisi, on käsitelty Suomen Partiolaisten koulutusohjaajakursseilla, missä raportin kirjoittajakin on toiminut kouluttajana keväällä 2007. Teksti on poimittu kurssimateriaaleista ja muistiinpanoista. Lisänä on liitetty muusta kirjallisuudesta aikuisen oppimiseen liittyviä aiheita.

2.1 Tiedon käsittelykyvyn merkitys

Ihmisen iällä on merkitystä oppimiselle. Näkyvimvät toiminnan edellytysten muutokset liittyvät ihmisen fyysiseen kasvuun ja kehitykseen etenkin lapsuusvuosina. Vastaavasti iäkkäänä fyysiset rajoitukset voivat supistaa ihmisen toimintamahdollisuuksia. Oppimisen edellytykset muuttuvat jatkuvasti myös sen vuoksi, että uuden oppiminen rakentuu aina aiemmin opitun perustalle. Sitä mukaa kun ihminen oppii tietoja ja taitoja, lisääntyvät myös hänen edellytyksensä oppia uusia asioita. Hänen maailmankuvansa jäsentyy, hänen tietopohjansa laajenee ja mahdollistaa tiedon syventämisen. Kokemuksen myötä ihmisellä on yhä enemmän valmiuksia siirtovaikutuksen toteutumiseen. Oppimisen edellytyksiä säätelevät myös ympäristön asettamat

tehtävät ja odotukset. Kun kulttuurin tai lähiympäristön ihmiselle asettamat normatiiviset ehdot muuttuvat, hänen on mahdollista toisten havainnoinnin sijaista myös toimia itse. (Rauste-von Wright & von Wright 1998, 64)

Tyypillistä on, että onnistunut oppimisprosessi tai kokemus parantaa oppimista ja motivoi sekä auttaa säilyttämään motivaation seuraavan oppimisprosessin käynnistyessä. Hakkaraisen sanoin: ”Löytäessämme uusia haasteita, käyttäessämme uusia taitoja ja oppiessamme hallitsemaan monimutkaisempia asioita koemme usein hyvin syvää tyydytystä.” (Hakkarainen, Lonka & Lipponen 2004, 196)

Aikuistumisen myötä kyky käsitellä tietoa kehittyy. Tietoa ei voida siirtää kouluttajalta suoraan oppijan mieleen esimerkiksi kuuntelemisen tai lukemisen kautta, vaan oppiminen edellyttää, että oppija käsittelee tietoa tavalla tai toisella. Se tapa, miten oppija käsittelee tietoa vaikuttaa siihen, mitä hän oppii. Usein ajatellaan, että oppija rakentaa tietoa käsittelemällä oman kuvansa todellisuudesta. (Koulutusohjaajakurssi, SP 2007)

Kaikessa partiokoulutuksessa tekemällä oppimisen periaate tähtää juuri tähän – opittavan asian aktiiviseen työstämiseen osaamisen todellisessa käyttöympäristössä. Aikuisen oppiminen eroaa tässä lasten oppimisesta siinä, että aikuisen kyky käsitellä myös abstrakteja, käsitteellisiä asioita konkreettisten ja käsin kosketeltavien asioiden lisäksi on kehittyneempi. Lapsi saattaa olla mestari ulkoa oppimisessa – aikuinen rakentaa merkitysten maailmoja. Siinä, missä lapsille saatetaan opettaa vaikkapa partioihanteita ensin ulkoa opettelemalla erilaisten toiminnallisten leikkien ja pelien avulla, aikuiselle on olennaista päästä käsittelemään erilaisten pohdintojen ja keskustelujen kautta asioiden merkityksiä. (Koulutusohjaajakurssi, SP 2007)

2.2 Aikaisemman osaamisen merkitys

Aikuisten oppimiseen liittyvät tavoitteet ovat yleensä spesifisempiä kuin nuorten. Aikuisten oppijoiden tavoitteet myös vaihtelevat enemmän yksilöstä toiseen. Aikuisten motivaatio suuntautuu herkemmin välittömästi hyödylliseksi koettuun, esimerkiksi sen hetkiseen elämäntilanteeseen sopivaan tavoitteeseen. Aikuisten kokemukselliset tiedot ovat yleensä laajempia kuin nuorten tiedot. Heidän tietokehikkonsa ovat usein nuorten tietokehikoita monisyisempiä. Toisaalta aikuisten tietokehikot

ovat usein myös syvemmälle juurtuneita ja rutiineiksi muuttuneita. Tällöin uuden oppiminen voi olla vaikeampaa, jos se edellyttää näiden tietokehikoiden muuttamista. Aikuisiässä tapahtuvan oppimiselle tärkeäksi säätelijäksi muodostuu suhtautumisen muutokseen: koetaanko se pelottavaksi vai haasteelliseksi. (Rauste-von Wright & von Wright 1998, 72).

Aikuisen yhä suurempi aikaisempi osaaminen tukee ja joskus hankaloittaa uuden oppimista. Oppimista helpottaa, jos uudet asiat voidaan liittää johonkin aikaisempaan osaamiseen, kokemuksiin tai käsityksiin. Aikaisemmat käsitykset vaikuttavat siihen, miten jokin uusi asia havaitaan ja ymmärretään. Joskus oppiminen edellyttää aikaisempien käsitysten muuttumista. Se ei tapahdu helposti, vaan edellyttää yleensä selvän ristiriidan havaitsemista uuden asian ja aikaisempien käsitysten välillä sekä halukkuutta omien aikaisempien käsitysten tarkistamiseen ja muuttamiseen. (Koulutusohjaajakurssi, SP 2007)

Aikuiselle ”aikaisempaa tietoa” on kertynyt runsaasti. Merkittäviä seikkoja ovat yleisesti eletyn ajan pituuden lisäksi mm. opinnot ja työelämässä hankittu kokemus sekä omien lasten kasvattaminen. Kun on kokemusta monenlaisista tilanteista, yhden totuuden opettaminen tuskin puhuttelee. (Koulutusohjaajakurssi, SP 2007)

Uudelle partiolaisaikuiselle partiomaailma saattaa tuntua vieraalta ja vaikeasti lähestyttävältä, jos kiinnekohtia aikaisempaan osaamiseen ja tuttuun asiaan ei ole. Toisaalta paljon kokeneella aikuisella saattaa olla myös käsityksiä, joita koulutuksen olisi tärkeä jopa muuttaa, liittyisivätpä ne sitten vaikkapa tapoihin opettaa asioita lapsille, tapoihin johtaa leirin suunnittelua partiossa tai minäkuvaan ja omaan rooliin. Partion ulkopuolella tai aikaisemmissa partioitehtävissä hankitun osaamisen päälle rakentaminen sekä aikuisen osaamisen kunnioittaminen ja hyödyntäminen muiden hyväksi on tärkeää. (Koulutusohjaajakurssi, SP 2007)

2.3 Vastuu omasta oppimisesta

Aikuisopetukseen ei voi lähteä pelkästään siitä lähtökohdasta mitä oppilaat haluavat oppia. Usein opettajalla on sellaista annettavaa oppilaille, mistä he eivät voi olla etukäteen tietoisia. Lisäongelmana opettajalle näissä vähän motivoituneissa ryhmissä tuovat ne oppilaat, joilla on ongelmia hyväksyä se tosiasia, että opettaja on heille

se auktoriteetti joka määrää. Aikuisopiskelussa suurin vastuu motivaatiosta on oppilaalla itsellään, mutta osa siitä kuuluu kuitenkin opettajalle, koska suuri osa motivaatioon vaikuttavista tekijöistä on riippuvaisia hänen toiminnastaan. (Vuorinen 1995, 21-22)

Iän karttuessa vastuun otto omasta oppimisesta kasvaa. Kokemuksen ja harjaantumisen myötä aikuinen tulee tietoisemmaksi omasta oppimisestaan, tulee vähemmän riippuvaiseksi opettajan ohjauksesta ja alkaa ottaa itse vastuuta omasta, tavoitteellisesta oppimisestaan, tiedon hankinnasta ja oppimisen arvioinnista. Uuteen aihepiiriin perehtyessään useimmat kuitenkin tarvitsevat aluksi enemmän tukea. (Koulutusohjaajakurssi, SP 2007)

Partiokoulutuksessa olisi hyvä kunnioittaa ja tukea aikuisen omaa kykyä kantaa vastuuta osallistumisestaan ja oppimisestaan. Se ei tarkoita, etteikö aikuinenkin tarvitsisi tukea ja kannustusta, joskus jopa patistusta asioiden valmiiksi saamiseksi. Tuen, ohjauksen ja vastuun antamisen tasapainottaminen onkin haaste. Liika oppimisen ohjaaminen saatetaan kokea paapomisena, lapsellisena komenteluna tai aliarvioimisena ja epäluottamuksena, liian vähäinen välinpitämättömyytenä, huonona valmistautumisena tai hylkäämisenä. (Koulutusohjaajakurssi, SP 2007)

Aikuisilla on usein omat vahvat tottumuksensa oppia. Partiokoulutuksellekin tärkeää olisi tarjota erilaisille oppijoille sopivia oppimisen menetelmiä ja koulutuksen muotoja valittaviksi. Erilaisten oppimistyylien ja hyvinkin vaihtelevien oppimisen taitojen huomiointi on haastavaa. Oppiminen on yksilöllistä. Vaikka oppiminen on yhteisöllistä ja tapahtuu ainakin osittain yhdessä toisten kanssa, tilaa tulisi löytyä yksilöllisten tarpeiden mukaiselle tavoitteiden asettelulle, oman oppimistyylin mukaiselle toiminnalle jne. Oppimiseen kuuluu oman oppimisen ja omien käsitysten tarkastelu. On hyvä, jos oppija pystyy itse tarkastelemaan, miten omat käsitykset ovat muuttuneet ja muokkautuneet opiskeluprosessin aikana. (Koulutusohjaajakurssi, SP 2007)

2.4 Opittavan asian käyttökelpoisuus

Aikuiselle opittavan asian käyttökelpoisuus muuttuu tärkeämmäksi. Vaikka oppimista tapahtuu muun toiminnan ohessa, tehokkainta oppiminen on, kun oppijalla on hänelle itselleen merkityksellinen päämäärä. Päämäärän merkitys korostuu ympäris-

tössä, jossa tietoa on tarjolla tulvimalla, ja kaikista mahdollisuuksista pitäisi poimia itselle hyödyllisin. (Koulutusohjaajakurssi, SP 2007)

Aikuisen partiolaisen ajankäytöstä kilpailee moni asia. Koulutukseenkaan ei aikaa haluta käyttää ”turhaan”, vaan siitä halutaan saada irti mahdollisimman paljon. Siinä missä lapsi kiinnostuu vielä helposti kaikesta uudesta, aikuinen kiinnostuu koulutuksesta, joka koskettaa hänen omia ongelmiaan, hänelle ajankohtaisista ja merkityksellisiä asioita. (Koulutusohjaajakurssi, SP 2007)

Partiokurssin osallistujilla on todennäköisesti kullakin omat ajankohtaiset kiinnostuksen kohteensa, joihin kurssilta halutaan vastauksia. Kaikki niistä eivät välttämättä edes liity partioon. Haaste kouluttajalle onkin löytää tapoja tarjota ”jokaiselle jotain” kurssin sisältöraamien puitteissa. (Koulutusohjaajakurssi, SP 2007)

2.5 Käsitteellisyys ja käytännöllisyys

Aikuinen tarvitsee sekä käsitteellisyttä että käytännöllisyyttä. Suuri osa oppimisesta liittyy johonkin tiettyyn tilanteeseen. Jotta oppimisella on siirtovaikutus, myös abstraktia oppimista tarvitaan. Aikaisemmin ajateltiin, että oppiminen on lähinnä yleisten, abstraktien taitojen ja tietojen oppimista ja oppija pystyy yleistämään niitä erilaisiin käytännön tilanteisiin. Viime aikoina on alettu korostamaan käytännön tilanteiden merkitystä oppimisessa – opimme toimimaan tietyissä tilanteissa ja mahdollisesti pystymme siitä yleistämään muihinkin tilanteisiin. (Koulutusohjaajakurssi, SP 2007)

Kun oppiminen liittyy tiettyihin tilanteisiin, on toisaalta tärkeää tukea opitun siirtymistä muihinkin tilanteisiin. Käytännöllisissä tilanteissa syntyvä tieto on käyttökelpoista niissä tilanteissa, mutta jotta sitä voisi hyödyntää muissakin tilanteissa, tarvitaan sen yleistämistä. Osana oppimista on usein tärkeää kehittää ja ideoida teorioita asioista yksin tai yhdessä muiden kanssa. (Koulutusohjaajakurssi, SP 2007)

Aikuisten koulutuksessa sopivan tasapainon löytäminen konkreettiselle ja käsitteelliselle asioiden käsittelylle voi olla haaste. Liiallinen käsitteellisyys ilman kytkentää todellisuuteen ei ehkä kohtaa aikuista ja on vierasta osalle. Liika yksityiskohtaisuus ja konkreettisuus ilman yleisten periaatteiden esille tuomista ei taas anna käytettyyn

aikaan nähden riittävästi monelle ja tuntuu ”lillukanvarsilta”. Oman ajattelun salliminen ja vaatiminen lienee tärkeää. (Koulutusohjaajakurssi, SP 2007)

2.6 Vuorovaikutuksen merkitys

Sosiaaliset mahdollisuudet vaikuttavat motivaatioon. Erityisen motivoiva on tunne siitä, että pystyy tekemään jotakin toisten hyväksi. Nuoria motivoi mahdollisuus jakaa omaa osaamistaan toisten kanssa. Kaikenikäiset oppijat ovat motivoituneempia, kun he näkevät oppimansa hyödyllisyyden ja voivat hyödyntää tietojaan toisten hyväksi - erityisesti lähiyhteisön hyväksi. (Bransford, Brown & Cocking 2004, 75-76, 93)

Aikuiselle hyvä oppiminen on yhteistoiminnallista ja yhteisöllistä, vuorovaikutuksellista ja keskustelullista, ei niinkään sitä, että joku opettaa. Monesti oppimista ajatellaan myös yhteisen käsityksen ja jaettujen merkitysten muodostamisena. Toisten kanssa ja toisilta oppiminen on tärkeää. Siinä, missä nuorempi ehkä mielellään kuulee, miten kokeneempi ja taitavampi asian tekee, aikuiselle tärkeää on myös samantilaisessa tilanteessa olevien, toisten aikuisten kohtaaminen ja näkemysten vaihtaminen heidän kanssaan. (Koulutusohjaajakurssi, SP 2007)

Aikuiskurssit partiossa ovat herättäneet kahdenlaisia ajatuksia. Toiset pitävät niitä tarpeellisina, toisille on arvokasta, että aikuiset partiolaiset kohtaavat nuoria. Aikuisen oppimisen näkökulmasta mahdollisuus kouluttautua toisten aikuisten kanssa tarjoaa yksinkertaisesti sen saman vertaistuen, jonka nuoret automaattisesti tyypillisiltä kursseilta saavat. Myös muut käytäntömme, joissa pyritään jakamaan osallistujat mahdollisimman heterogeenisiin ryhmiin, tuntuvat palvelevan aina enemmistöjä tuomalla ”erilaisia” partiolaisia ryhmää rikastuttamaan, mutta näille ”erilaisille” (perheelliset, vähemmistösukupuolta olevat, iäkkäämmät, nuoremmat...) vertaistuen puute tai kaukaisuus voi olla todellinen haitta. (Koulutusohjaajakurssi, SP 2007)

2.7 Koulutus käytännössä

Aikuisella oppimismotivaatio määräytyy elämäntilanteen saneleman tarpeen mukaan. Heidän suuntautuneisuutensa on elämä-, tehtävä- ja tai ongelmakeskeistä. Aikuiset eivät niinkään halua oppia oppimisen vuoksi vaan pystyäkseen suorittamaan

jonkin tehtävän tai ratkaisemaan ongelman tai elääkseen entistä tyytyväisempänä. (Aarnio, Helakorpi & Luopajarvi 1991, 87)

Aikuinen opiskelija ei useinkaan halua vain istua vastaanottamassa vaan tahtoo olla aktiivinen osallistuja. Hänellä on siihen voimavaroja juuri elämän- ja työkokemuksensa ja yleisemminkin saavutetun itsevarmuuden ansioista. Aikuisopiskelija on usein tavoitteellinen, opiskelun mielekkääksi tai epämieliseksi kokeva, aktiivisesti toimiva ja kehittyvä subjekti eikä opettajan opetustoiminnan objekti. (Aarnio ym. 1991, 89)

Käytännöillä on väliä. Aikuisen ajalliset resurssit osallistua koulutukseen ovat yleensä rajatummalla kuin koulua käyvän tai opiskelevan nuoren. Koko viikonlopun irrottaminen voi olla mahdotonta, viikosta puhumattakaan. Toisaalta aikuinen ei ehkä kaipaakaan kurssilta niin paljon sitä sosiaalista antia, joka nuorelle on tärkeää. Moni aikuinen on valmis opiskelemaan tiiviimmin ja ripeämpään tahtiin kuin nuori ja käyttämään aikaansa myös lukemiseen ennen tai jälkeen koulutustilaisuuden. (Koulutusohjaajakurssi, SP 2007)

Aikuiselle lienee tärkeämpää kuin nuorelle myös varhainen ja täsmällinen tiedottaminen ja käytäntöjen selkeys. Paljon nähneelle itsestäänselvyyksiä on vähemmän. Erityisesti partiossa uusien aikuisten ei voi olettaa arvaavan esimerkiksi, millaiset puitteet koulutuksessa on tai mitä tarvitaan mukaan. Voi olla, että luottamuksen syntyminen kouluttajiin, jotka saattavat olla aikuista kurssilaista merkittävästikin nuorempia, on kiinni myös siitä, miten ”asiantuntevasti” kurssin rutiinit ennen kurssia tulevat hoidetuiksi. Haittaa hyvästä hoidosta ei ainakaan ole. (Koulutusohjaajakurssi, SP 2007)

3 MIHIN PYRITTIIN?

Erityisesti aikuisilla tuntuu olevan hankaluuksia suorittaa koulutuskokonaisuus perinteisenä kurssimuotoisena kaksi viikonloppua kestävästä kurssina perhesyistä ja osalla heistä on myös pelko siitä, kuinka he sopivat 17-18 –vuotiaiden joukkoon. Joissakin ylemmän tason partiokoulutuksissa on kokeiltu kurssien monimuotosuorittamista ja näistä on saatu hyviä tuloksia. Hämeen piirissä partiujohtajien peruskoulutusta ei ole aikaisemmin ollut mahdollista suorittaa monimuotoisena, joten kehittämishankkeen ideana oli kehittää piirille sopiva partiujohtajien peruskoulutuksen monimuotokokonaisuus ja myös toteuttaa sellainen kevään 2008 aikana. Kurssi suunnattiin yli 22-vuotiaille aikuisille ja kurssin suunnittelussa ja toteutuksessa haluttiin huomioida aikuisen oppimisen erityistarpeet. Lisäksi piirissä haluttiin varustautua hyvissä ajoin uuden koulutusjärjestelmän mukanaan tuomiin vaateisiin monipuolisista kouluttautumisvaihtoehdoista.

Vuonna 2008 Hämeen piiri järjestää monimuotokurssin lisäksi kaksi perinteistä kurssia ja yhden vaelluskurssin Lapissa. Raportin kirjoittaja toimii Hämeen piirin koulutusohjaajana ja taustalla on kokemusta muutamilta partiujohtajien peruskursseilta kouluttajana ja johtajana toimimisesta. Hämeen piirin koulutusryhmä ja erityisesti sen koulutusohjaajat (12 henkilöä) osallistuivat tämän projektin suunnitteluun ja toteutukseen. Rahoitus myös hoitui piirin normaalien kurssikäytäntöjen mukaisesti.

Suomen Partiolaiset on ottanut käyttöönsä Sharepoint -tiedostonhallintajärjestelmän vuoden 2007 alussa. Extranettinä toimiva ”Teltta” on tarkoitettu SP:n luottamushenkilöille ja partiotyöntekijöille sekä alue-, ohjelma-, koulutusohjaajille ja piirien hallituksille. Jatkossa piirit voivat siirtyä myös teltan käyttäjäksi. Hämeen piiri on otettu ”koekaniiniksi” ja Teltan hyväksikäyttämistä piirin toiminnassa alettiin suunnittelemaan vuoden 2007 keväällä. Monimuotopartiujohtajakurssia suunniteltiin Teltan testiryhmäksi lähinnä raportointien ja keskustelun osalta.

3.1 Ennen kurssia

Hankesuunnitelma tehtiin keväällä 2007. Alkukevällä 2007 tutustuttiin Teltan suomiin mahdollisuuksiin Suomen Partiolaisten koulutusohjaajakurssilla, missä raportin kirjoittaja toimi itse kouluttajana. Loppukevällä 2007 aloitettiin Teltan mahdollisuuksien selvittäminen Hämeen piirin luottamushenkilöiden käytössä ja erityisesti koulutusryhmän saamien hyötyjen mahdollisuuksia kartoitettiin sekä niiden käyttömahdollisuuksia tulevilla kursseilla pohdittiin.

Elokuun 2007 alussa koulutusryhmän kesäkokouksessa käytiin läpi alustava suunnitelma monimuotokurssin järjestämisestä ja jaettiin vastuualueet. Partiojohtajan peruskoulutuksen tavoitteiden ja moduuleiden pohjalta suunniteltiin kunkin lähi-illan aihepiirit.

Raportin kirjoittaja toimi projektinjohtajana, teki alustavat suunnitelmat ja jakoi vastuuaihepiirit muille koulutusohjaajille. Itse kurssilla hän toimi kurssinjohtajana.

3.2 Toteutus

Yhdessä muiden kurssi-ilmoitusten kanssa myös monimuotopartiojohtajakurssia markkinoitiin lippukuntapostin mukana lähetetyssä kurssiesitteessä. Ilmoittautumiset kursseille tehtiin 15.12.2007 mennessä. Tämän lisäksi vuoden 2008 alussa lippukunnanjohtajille lähetettiin vielä muistutuskirje sähköpostitse kyseisestä kurssista, jotta he innostaisivat lippukuntansa aikuisia kouluttautumaan.

Kouluttajien rekrytointia suoritettiin osittain vuoden 2007 puolella, mutta myös vielä lähempänä kurssin aloitusta. Kouluttajien kanssa sovittiin myös heidän vastuuaihepiirinsä. Mitään varsinaista kokousta kurssin tiimoilta ei pidetty muiden päällekkäisten projektien vuoksi.

Kurssi-ilmoituksessa kerrottiin aloituspäivämäärä sekä haikin ajankohta, muiden lähi-iltojen aikatauluista sovittiin yhdessä kurssilaisten kanssa ensimmäisessä tapauksessa. Ennen kurssin alkua kurssilaisille lähetettiin yksi kurssikirje piirin toimesta, missä kerrottiin kurssista yleisesti, johtamistehtävästä ja ohjaajan hankinnasta. Toi-

sen kurssikirjeen lähetti kurssinjohtaja kertoen siinä tarkempia tietoja aloitusajasta ja -paikasta sekä muita yleisiä asioita. Kurssilaisia oli yhteensä 11, mitä pidettiin sopivana määränä tälle ”koekurssille”. Perinteisellä kurssilla osanottajia on yleensä 20-30.

Ensimmäisen tapaamisen tarkoitus oli toimia kurssin infotilaisuutena, suorittaa vartiojako ja ryhmäyttää vartiot. Kaikki kurssin kouluttajat, jotka pääsivät paikalle, olivat mukana esittäytymässä. Kurssilaisten kanssa soviteltiin aikataulu kurssinjohtajan ehdotusten mukaan ja etukäteen tehdyn kurssisuunnitelman mukaan. Aikataulu ja aihealueet on esitetty taulukossa 1. Taulukkoon on myös merkitty moduulit, mihin kukin aihealue liittyy. Nämä löytyvät liitteestä 1.

Taulukko 1. Kurssin aikataulu ja aihealueet

Päivämäärä		Aihealueet	Moduuli
5.2.2008	1.	Aloitus, vartiojako, ryhmäytyminen, omat tavoitteet	K1, K4
21.2.2008	2.	Partioliikkeen päämäärä, arvopohja, partio- menetelmä ja ohjelmauudistus	K2
4.3.2008	3.	Aikuiset partiossa, uudet ikäkaudet, ohjel- mauudistuksen käyttöönotto	K5
14.-15.3.2008	4.	Haikki: Ryhmässä toimiminen, Retki- ja leiritaidot, Omat ja partion arvot, Suomalai- nen partiotoiminta osana maailmanlaajuista liikettä	K3, K4, K7, K10
5.4.2008	5.+ 6.	Lippukunta ja yhteiskunta, Partioperinteet, Hämeen piirin toiminta	K8, K9
14.4.2008	7.	Johtaminen	K6
19.4.2008	8.	PJ-keskustelut, palaute ja päätös	

Johtamisharjoituksen kurssilaiset tekivät ennen kurssia, sen aikana tai sen jälkeen oman ohjaajansa ohjaamana.

3.3 Miten aikuisen oppimistarpeet huomioitiin koulutuksen suunnittelussa?

Monimuotokurssin rakenteen suomien mahdollisuuksien ansiosta toteutuksessa pystyttiin huomioimaan aikuisen tarpeet lähinnä sen suhteen, ettei pitkiä aikoja tarvinnut olla pois kotoa ja lähi-iltojen korvaaminen sekä osa tehtävistä oli mahdollista suorittaa etäopiskeluna. Kouluttajat oli valittu piirin koulutusohjaajista ja partiokouluttajista ja heitä oli kohtuullisen suuri määrä vaihtelevuuden ja asiantuntijuuden lisäämiseksi. Kokoneiden kouluttajien käyttämisellä haluttiin myös varmistaa riittävä rakentavan kouluttajapalautteen saaminen kurssista, jotta sitä voitaisiin kehittää lähitulevaisuudessa paremmin kurssilaisten, piirin ja SP:n tarpeita vastaavaksi.

Koska ennakoon ei ollut mitään käsitystä siitä, miten kurssilaiset haluavat toteuttaa lähi-illat, haluttiin näistä päättää ensimmäisellä tapaamiskerralla. Piirin kokoustiloissa pidettyjen arki-iltojen lisäksi kurssilaiset toivoivat kaksi lähitapaamista yhdistäviä lauantaitapaamisia sekä vaihtelevia kurssipaikkoja. Aikataulut sovitteltiin alustavien ehdotusten perusteella sen mukaan, että mahdollisimman moni pääsi osallistumaan niihin. Tarkoituksena oli kunkin lähi-illan jälkeen antaa aiheeseen liittyviä oppimistehtäviä, joita suoritettiin etäopiskeluna joko yksin tai vartiossa. Poissaoloja varten kehitettiin aihealueista korvaavat tehtävät, minkä palautuksesta ja ohjauksesta vastasi kyseisen aihealueen vastuukouluttaja.

Viikonlopputapaamisia lukuun ottamatta lähi-illat pidettiin kello 18-20.30 välisenä aikana, jotta työssäkäyvät ja kauempaa matkustavat ehtivät hyvin mukaan. Koska aika oli loppujen lopuksi hyvin lyhyt, se tuli käyttää tehokkaasti hyödyksi. Partioskursseille tyypillisiä leikkejä ja lauluja ei otettu ohjelmaan mukaan, jotta pysyttäisiin aiheessa. Lähi-illoissa tarjottiin pikkupurtavaa, pidemmissä koulutusrupeamissa tarjottiin myös ruokaa.

Koulutusmenetelmissä pyrittiin muistamaan käytännönläheisyys, joskin aikuisten keskittymiskyvylle ja totumuksille ehkä paremmin soveltuvaa luentotyyppistäkin tyyliä voitiin jonkin verran käyttää. Käytännönläheisyyttä haettiin käyttämällä ”tosi-partioelämää” simuloivia tehtäväkokonaisuuksia kuten esimerkiksi lippukuntasimulaatiota, missä kurssilaiset suunnittelivat kuvitteelliselle lippukunnalle mm. toimintasuunnitelman ja talousarvion sekä ”pyörittivät ” hallitusta keksittyine ongelmineen

yhden toimintakauden. Oppimistehtävissä kurssilaiset joutuivat paneutumaan omien lippukuntiensa mahdollisuuksiin ja haasteisiin ja niistä sai vielä kouluttajilta suoraa palautetta.

Keskusteluja käytettiin paljon hyödyksi ja siihen rohkaistiin. Yleensä kurssien suurin anti on juuri kuulla muiden lippukuntien käytännöistä ja partiojohtajakurssin yhtenä tehtävänä onkin saattaa kurssilaisia ulos omasta lippukunnastaan näkemään suurempia partiokuvioita. Aikuisilla on kuitenkin paljon aikaisempaa kokemusta ja vaikka partiotausta onkin jäänyt vähäiseksi, muusta elämästä omaksuttujen asioiden pohjalta uusiakin aiheita on helppo lähestyä ja kyseenalaistaa ja kommentoida niitä. Lasten vanhemmilla ja työkokemusta omaavilla aikuisilla on varmasti kasvatuskokemusta sekä johtamistaitoa, joita voi soveltaa partiomaailmaan.

Oletuksena ei kuitenkaan saa pitää, että aikuiset kurssilaiset ovat täysin itseohjautuvia ja ottavat täysin vastuun omasta kouluttautumisestaan. Myös lippukunnassa tehtävässä johtamisharjoituksessa ohjaajan tuki on erittäin tärkeää. Oppimistehtävistä pitää antaa rakentavaa palautetta ja henkilökohtaisia tavoitteita tulee tarkistaa sekä koulutuksen alussa että sen aikana. Haasteita tuo kuitenkin perhe- ja työelämän soveltaminen harrastuksiin, eikä ole eettisesti oikein vaatiakaan muuta kuin sitä, mihin kurssilainen on valmis. Kyseessä on kuitenkin vapaaehtoisuuteen perustuvaa harrastustoimintaa. Liikaa kytäämistä ja paapomista tulee välttää, mutta tiukempia aikarajoja ja vähän ”eteenpäin potkimista” kuitenkin on hyvä olla. Ryhmäkuria kannattaa myös hyödyntää eli jakaa ryhmä vartioihin ja teettää vartioittain tehtäviä pelkkien yksilötehtävien sijaan.

Aikuisilla motivaatio on yleensä kohdallaan, nuoret enemmänkin ”ajautuvat” kursseille, koska muutkin kaverit menevät. Aikuiset hakevat ehkä henkistäkin pätevyyttä tehtäviinsä ja huomaavat pärjäävänsä kurssin kuluessa nuoremmille lähes koko ikänsä partiossa olleille. Monella aikuisella on pelko erityisesti haikin suhteen. Vaelus yöpymisineen ulkona laavussa tai erätoverissa varsinkin kokemattomalle on kauhistus ajatuksena ja jos sen vielä tekee yhdessä vetreiden erähenkisten nuorten kanssa, omaa pärjäämistään tulee varmasti epäiltyä. Tätä pelkoa pyrittiin lieventämään etukäteistiedotuksella matkan pituudesta ja vaativuudesta. Kurssilaisten suunnistus- taidot tarkistettiin etukäteen ja varmistettiin, että vartioissa oli ainakin yksi kartanlu-

kutaitoinen. Extreme-tunnelmaa karsittiin reitin kulkiessa lähinnä teitä pitkin, matkan varrella olevien rastien toimiessa lähinnä mielenkiinnon ylläpitäjänä ja yöpymisen tapahtuessa perinteisen erätoverin sijaan kiintolaavussa. Elämyksiä pyrittiin tuottamaan muun muassa loimulohen ja poronkärityksen valmistamisella ja uskottiin siihen, että pelkkä ulkosalla liikkuminen ja yöpyminen taivasalla on kokemattomille iso asia. Ohjelmassa keskityttiinkin syvällisiin keskusteluihin nuotion loimussa samanhenkisten ihmisten kanssa.

4 MITÄ SAATIIN AIKAISEKSI?

Tavoitteiden toteutumista arvioitiin palautteen muodossa laadullisena tutkimuksena ja näitä verrattiin kurssin alussa tehtyihin oletuksiin ja teoriataustaan. Kurssilaiset antoivat henkilökohtaista kirjallista palautetta puoliavoimiin kysymyksiin, jonka jälkeen aiheet käsiteltiin vielä yhdessä keskustellen. Tavoitteiden arvioinnissa sekä raportin kirjoittamisessa hyödynnettiin kirjoja Toiminnallinen opinnäytetyö (Vilka & Airaksinen 2004) ja Tutki ja kirjoita (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008).

4.1 Kurssin rakenne ja käytännöt

Valitut kokoustilat osoittautuivat hyväksi ratkaisuksi, mitään savunhajuista kämppää poronkarvoineen ei kaivattu. Piirin neuvottelutilat Tampereen keskustan tuntumassa Klingendahlissa koettiin pitkänmatkalaistenkin osalta toimiviksi, koska ne ovat hyvien ja helppojen kulkuyhteyksien päässä ja pysäköintitilaa on runsaasti. Yksi kokouskerta vietiin ”kurssilaisten luo” Parolannummelle Upseerikerholle. Tällöin yksi kurssilaisista joutui perumaan osallistumisensa, koska matka piteni vastaavasti hänen osaltaan. Piirin tilat toimivat ”neutraalina” tilana suunnilleen keskellä piirin toimialuetta. Tämä toki suosii tamperelaisia, mutta toisaalta heitä on myös määrällisesti eniten piirissä. Myös haikkipaikka Lempäälän Birgitan polulla valittiin keskeisen sijaintinsa vuoksi. Kurssin aikana kimppekyydeillä kulkeneet kurssilaiset hyödynsivät matkoja keskustellessaan partio- ja kurssiasioista keskenään.

Pääsääntöisesti arki-iltaisina järjestetyt lähi-illat olivat pidettyjä, joskin myös kahden kerran yhdistämistä lauantaipäivälle keuhuttiin. Toisaalta jos viikonloppuisin olisi järjestetty pidempiä koulutusrupeamia, raja perinteiseen kurssiin verrattuna olisi jäänyt hatarammaksi. Tampereella ja sen lähiseudulla asuvat kurssilaiset olisivat lisänneet lähi-iltojen määrää arki-iltoina, kauempaa matkustavat taas olisivat osallistuneet mieluummin viikonloppuna pari lähikertaa yhdistämällä. Eli matkan pidentyessä ajankäytön tehostamisen merkitys lisääntyi.

Kolmea kuukautta kurssin kestoajana pidettiin hyvänä, koska suunnilleen joka toinen viikko tavattiin ja asiat pysyivät tuoreessa muistissa eikä silti kurssi ollut liian intensiivinen. Kurssin kokoa (11 henkilöä) myös pidettiin lähes ideaalisena, vä-

hemmän kurssilaisia olisi vähentänyt myös keskustelua ja maksimina arvioitiin yhden vartion eli noin viiden hengen lisäystä, jotta kurssi vielä toimisi hyvin.

Se että kurssi oli tarkoitettu yli 22-vuotiaille aikuisille, toimi kurssilaisten mielestä hyvin. Nuorempien mukanaolo olisi tuonut oman lisänsä, mutta yleisesti arvioitiin, että nuoremmat saavat vanhempien läsnäolosta kurssilla enemmän kuin päinvastoin. Aikuisten kesken keskustelun tason oletettiin olevan kypsempää. Toisaalta nuorilla saattaa olla pidempi partiotaista ja näin ollen enemmän kokemusta tietyistä asioista kuin vasta partioon liittyneillä aikuisilla.

Monimuotoilun sallimat poissaolot koettiin hyvänä, koska oli mahdotonta olettaa, että kaikki pääsisivät osallistumaan jokaiseen lähi-iltaan. Toisaalta poissaolosten myötä sosiaaliset kontaktit jäivät vähäisemmiksi ja korvaavia tehtäviä ei ollut yhtä helppo tehdä tuntemattomasta aiheesta. Tästäkin syystä parempaa kirjallista materiaalia kaivattiin.

Kouluttajien vaihtuvuus ja lähes joka kerralla uusien kasvojen tapaaminen ei ollut häiritsevää vaan enemmänkin kehuttiin kouluttajien asiantuntijuutta. Kurssinjohtajan läsnäoloa jokaisella kurssikerralla arvostettiin ja sen katsottiin osoittavan sitoutumista kurssiin sekä tuovan tietynlaista jatkuvuutta kurssiin. Toisaalta joltain kerralta poissaolo olisi tuskin haitannut. Suurin osa kouluttajista oli ensimmäisellä kerralla mukana, joten täysin vieraana kouluttajia ei pidetty. Hieman koettiin päällekkäisyyksiä kouluttajien aihepiireissä.

Haikin ajankohta keskellä kurssia osoittautui toimivaksi, koska lähi-illoissa porukka oli tullut jo tutuksi ja haikilla ryhmäytyminen syveni. Toimivia ryhmiä päästiin vielä hyödyntämään kurssin loppupuoliskolla.

Kotitehtävien määrä oli joidenkin mielestä liiallinen, toiset taas pitivät määrää sopivana, mutta tehtävien annossa oli ”säättöä”. Myös niiden purkamisen katsottiin olevan heikkoa. Epävarmuutta siitä, pitikö tehtävät tehdä yksin vai vartioittain, koettiin olevan liian paljon. Eli selvyyttä siihen, mitä, milloin ja kenen kanssa tehtävät piti tehdä, kaivattiin. Palautteen saaminen näistäkin tehtävistä katsottiin tärkeäksi. Iloisia yllätyksiäkin koettiin, kouluttajan syventyessä oikeasti palautteeseensa ja antaessaan

todellisia ratkaisumalleja pohdintoihin esimerkiksi ohjelmaudistuksen läpiviemi-
seen lippukunnassa.

Kurssin rakenne koettiin suurelta osin aikuisille sopivaksi, eikä partiokursseille omia leikkejä kaivattu kuin ehkä alkuryhmyttämiseen. Jos leikeille olisi varattu aikaa muutenkin lyhyistä koulutusrupeamista, motivaatio ajaa pitkän matkan päähän olisi arveluttanut. Tiivistä opiskelua toivottiin ja jo ensimmäisessä tapaamisessa olisi voitu mennä ”suoraan asiaan”.

Kurssi koettiin merkitykselliseksi ja siitä uskottiin olevan välitöntä hyötyä lippukunnassa toimimiseen. Kurssi oli käytännönläheinen ja erityisesti keskustelut muiden lippukuntien käytännöistä koettiin hedelmällisiksi. Osa keskusteluista, kuten seksi- ja päihdekeskustelu koettiin ehkä liiankin provosoivaksi, joskin näin oli tarkoituskin keskustelun herättämiseksi.

4.2 Verkkoympäristön mahdollisuudet

Verkkoympäristö ei toiminut ja Teltta ”kaatui” jo kurssin alkumetreillä. Sitä pidettiin hitaana ja sekavana ympäristönä. Palautteen annossa pyydettiin keskittymään Teltan tuomiin mahdollisuuksiin toimiessaan. Ideana verkkoympäristö nähtiin kuitenkin hyvänä mahdollisuutena, erityisesti koko kurssin ja vartioiden keskustelujen ja kotitehtävien suorittamisen osalta sähköpostiin verrattuna. Verkkoympäristö olisi myös paremmin tukenut kotitehtävien palautusta ja materiaalin jakoa.

4.3 Kouluttajien palaute

Kouluttajat oli suhteellisen helppo pestata tehtäväänsä, koska sitoutuminen yhden illan rupeamaan ei kokeneille konkareille ollut hankalaa, kunhan kalenterista löytyi sopiva ajankohta. Sitoutuminen perinteiseen kurssiin vaatii pidemmän ajan. Kouluttajien mielestä kontakti kurssilaisiin jäi vähäiseksi, ja edes nimiä ei ennättänyt oppia saati kurssilaisten henkilökohtaisia ominaisuuksiin päässyt sisälle, mitä perinteisessä kurssissa luonnollisesti tapahtuu. Tätä olisi voinut lisätä esimerkiksi kahden koulutuskokonaisuuden vastuulla.

Yhteistä kokousta ennen kurssia kaivattiin, missä sovittaisiin käytännöt ja estettäisiin päällekkäisyydet koulutusrupeamissa.

Monimuotokurssia pidettiin erinomaisena mahdollisuutena kouluttaa uusia partiokouluttajia ja koulutusohjaajia tehtäviinsä, koska sitoutuminen pitää tehdä vain pienen osaan kurssia. Kokeneemman kouluttajan kanssa yhteistyössä yhden moduulin vastuun ottamisen ei uskottu aiheuttavan ongelmia vaan päinvastoin toimivan houkuttelevana tilaisuutena. Näin pääsisi helposti ja turvallisesti jyvälle siitä, mitä kouluttaminen partiokursseilla on. Yleisesti ajateltiin kuitenkin, että ehkä kahden lähiillan vastuu olisi toimiva ratkaisu.

Monimuotokurssilla uskottiin tulevaisuudessakin olevan tarvetta ja seuraavalla kursilla olisi jo huomattavasti helpompi suunnitella moduulien toteutusta, vaikkakin uusia, monimuotoiluun sopivaksi. Myös kotitehtävät olisi hyvä suunnitella jollain ryhmällä etukäteen moduulikohtaisesti ja yhtenäistää vaatimustaso. Tällöin henkilökohtaistaminenkin voisi olla helpompaa, kun tietää tason mihin pyrkiä.

Ennen kurssia haikin seksi- ja päihdekeskusteluista vastaavaa lapsetonta 24-vuotiasta kouluttajaa huvitti ajatus vetää seksikeskustelua nelikymppisille perheellisille. Kurssilaiset eivät tällaista ristiriitaa huomanneet, koska aihetta ei käsitelty opettamalla vaan keskustelemalla.

5 KURSSINJOHTAJAN MIETTEITÄ

5.1 Kurssin rakenne ja käytännöt

Tämän raportin kirjoittajalla eli myös kurssijohtajalla oli samoja sitoutumisongelmia perinteiseen kurssiin perhesyistä, kuten kurssilaisillakin. Tästä syystä ajatus monimuotokurssin järjestämisestä lähtikin. Vaikka monimuotokurssilla ei varmasti pääsyt ainakaan helpommalla kuin kahden viikonlopun kurssilla, sen jakautuminen kolmelle kuukaudelle helpotti muiden tehtävien sekä perhe- ja työelämän järjestämisestä. Omista kiireistä johtuen suunnittelutyöt yhdessä muiden kouluttajien kanssa jäivät vähäisiksi, mutta onneksi tunsin muut kouluttajat ja uskalsi luottaa heidän hoitavan homman. Kunkin koulutusmoduulin sisällöistä ja tarpeista keskusteltiin vastuukouluttajan kanssa ennen koulutusrupeamaa. Haikkia suunniteltaessa järjestettiin erillinen kokous. Jatkoa ajatellen kouluttajien olisi hyvä työskennellä vastuupareina ja huolehtia esimerkiksi kahdesta koulutusrupeamasta yhdessä. Kouluttajat oli helpo pestata lyhyeen koulutusrupeamaan. Osaltaan lyhyet pestit vaikuttivat siihen, että kurssinjohtaja vastasi käytännössä yksin koko kurssista, eivätkä muut kouluttajat sitoutuneet kurssiin kokonaisuutena, kuten perinteisellä kurssilla yleensä tapahtuu. Kouluttajien yhteinen alkutapaaminen on tämänkin vuoksi erittäin tärkeä.

Koulutusrupeamien delegointi muille kouluttajille antaa kurssinjohtajalle mahdollisuuden keskittyä kokonaisuuden hallintaan ja huolehtia käytännön järjestelyistä. Se, hankkiiko ja valmistaako kurssinjohtaja ruuat ja muut tarjottavat koko kurssille, on varmasti kunkin kurssinjohtajan oman harkinnan varassa. On myös mahdollisuus pestata käytäntöjen pyörittämiseen yksi henkilö ja itse vastata koulutusrupeamista. Tällöin kuitenkin on vaarana koulutuksen yksipuolistaminen, jos muiden kouluttajien määrä näin vähenisi. Arki-iltoina piirin kokoustiloihin sai tilattua tarjottavat piirin toimesta, joskin niiden valmistelu jäi kurssinjohtajan vastuulle.

Yhtenäisten käytäntöjen luominen on avainasemassa tulevia kursseja silmälläpitäen, koska silloin kouluttajat tietävät paremmin tehtävänsä ja voivat keskittyä sisällön sijaan toteutukseen. Kotitehtävistä ja korvaavista tehtävistä tulee tehdä selkeämmät ja yhtenäisemmät vaatimukset. Joka tapauksessa tulisikin olla niin, että kurssista tulee

staabin ja kurssilaistensa näköinen, eikä yksittäisten moduulien toteuttamista rajoitettaisi liikaa. Vapaus toteuttaa omia ideoita tietyissä raameissa motivoi kouluttajia.

Joukossa oli yksi muita ”monimuotoisempi” kurssilainen, joka ei päässyt osallistumaan arkisin pidettyihin lähi-iltoihin, ja toimi näin erinomaisena koekaniinina. Kyseisen kurssilaisen avulla päästiin pohtimaan hyvin sitä, kuinka kurssin suorittaminen erilaisten tehtävien avulla toimi käytännössä. Jos haikillekaan ei pääse osallistumaan, ilman lähi-iltoja sosiaaliset kontaktit ja verkostojen luominen jäävät vähäiseksi ja sitä on vaikea korvata mitenkään. Eli vaihtoehtona ovat oikeastaan lähi-illat yhdessä muun kurssin mukana ja haikki omatoimisesti suoritettuna tai sitten haikki kurssin mukana ja lähi-illat omatoimisesti suoritettuna, jos nämä molemmat yhdessä ei onnistu. Muuten on vaikea saada kurssista tätä tärkeää osa-aluetta hankittua, ellei sitten pysty osoittamaan toimivansa esimerkiksi piirin tai alueen pestissä yhdessä muiden partiojohtajien kanssa. Lähi-iltojen lisäksi kurssilaiset halusivat yhdistää kaksi lähikertaa viikonloppuna. Vaihtoehtona tämänkertaiselle aikataululle voisi yhtä hyvin olla 3 lyhyttä viikonloppua tai esimerkiksi neljä lauantai- tai sunnuntai-päivää.

Kurssilaisille tulee asettaa selkeät tavoitteet ja tehtävänannot. Lisäksi tehtävien suorittamiselle tulee asettaa tarkat ja riittävän tiukat määräajat, jotta ne tulee tehtyä ajallaan, eivätkä jää ”roikkumaan”. Kurssilaisen tulee myös saada rakentavaa palautetta tuotoksistaan. Kuten eräs kurssilainenkin totesi: ”Jos tehtäviä ei tarkisteta, eihän niitä tarvitse tehdä!” Monella kotitehtävät jäivät vielä päätöspäivänkin jälkeen roikkumaan. Tämän olisi voinut osaltaan ehkä välttää asettamalla tiukempia määräaikoja kurssin kuluessa. Pelkkä uhkaus siitä, ettei saa kurssitodistusta, ei tehonnut. Tämä aiheuttaa kurssinjohtajalle ylimääräistä työtä pitkälle kurssin jälkeen, kun pitää seurata, kuka on palauttanut mitkäkin tehtävät ja koska valtakirja-anomuksen voi hyväksyä. Toisaalta osa kurssilaisista perinteiselläkin kurssilla tekee johtamisharjoituksena kurssin jälkeen, joten sinänsä monimuotokurssi ei tee poikkeusta. Vielä päätöspäivänkin jälkeen kurssinjohtaja uskoi kuitenkin kurssin 100 %:n valmistumiseen!

Se, että kurssi järjestettiin aikuisille, takasi keskustelujen kypsyyden ja luottamuksen asioiden hoitamiseen. Monimuotokurssi ei varmastikaan ”syö” tärkeitä aikuisia pe-

rinteisiltä kurseilta, missä he tuovat kokemusta vartioihin, vaan monimuotokurssille osallistuu henkilöitä, joilla ei olisi mahdollisuutta suorittaa perinteistä kurssia.

Vaatimukset monimuotokurssilaiselle saatetaan helposti asettaa korkeammaksi kuin perinteisellä kurssilla, missä pelkkä läsnäolo riittää kurssin hyväksymiseen. Monimuotokurssilla osaaminen tulee osoittaa jollakin tavalla, joko aikaisemmalla osaamisella tai kurssitehtävillä. Toisaalta myös kurssilaisten odotukset voivat olla perinteistä kurssia korkeammalla.

Kurssin esitiedoissa ilmoitettiin ainoastaan aloituspäivämäärä ja haikin ajankohta, koska siinä vaiheessa lähi-iltojen määrä oli vielä epäselvää. Tämä oli kuitenkin toimiva ratkaisu, sillä kurssilaisten kanssa oli hyvä sopia aikataulusta ja tarpeista yhdessä, vaikkakin aikatauluista sopiminen vei paljon aikaa aloituskerrasta. Kurssinjohtaja oli kuitenkin selvittänyt kouluttajille sopivat päivät ja kurssilaisille annettiin muutama vaihtoehto. Sairastumistapauksia lukuun ottamatta tiedettiin jo aloituskerran jälkeen, ketkä eivät millekin lähi-illalle pääsisi, ja tehtäviä pystyi suunnittelemaan sen pohjalta.

Aikatauluista pitäminen oli haasteellista, koska 2,5 tuntia on hyvin lyhyt aika käsitellä oikeastaan aihetta kuin aihetta. Kurssilaisille ei kannata luvata jatkaa kesken jääneitä keskusteluja seuraavalla kerralla eikä myöskään edellisen kerran kotitehtäville ole aikaa. Tästä syystä ohjaus verkkoympäristössä olisi tärkeää.

Kurssilaisten partiotaukusta erosivat toisistaan. Osalla oli useamman kymmenen vuoden partiotaukusta, toiset taas olivat juuri aloittaneet omien lastensa harrastuksen myötä. Tämä asettaa haasteita koulutuksen järjestämiselle vaikka henkilökohtaistamiseen panostettaisiinkin. Esimerkiksi haikki oli eräälle kurssilaiselle elämän ensimmäinen ulkona nukuttu yö ja suunnistuskokemusta ei ollut. Tämä tuli kuitenkin ilmi vasta haikin jälkeen, joten henkilökohtaistamisen avulla olisi tehtäviä voinut muokata helpommiksi. Toisaalta taas kokeneemmille retkeilijöille helpot tehtävät olisivat olleet jopa turhauttavia ja nytkin niitä kuvattiin ”sudenpentutasoisiksi” jossain palautteessa. Voiko siis henkilökohtaistamisesta huolimatta tehtäviä muokata kullekin sopivaksi vai luottaa kultaiseen keskitiehen? Eräänä rastitehtävänä oli opetella erannon merkitystä suunnistuksessa ja osalle oikea taso olisi ollut keskittyä kompassin perus-

toimintoihin. Joka tapauksessa kaikki kurssilaiset olivat pääosin tyytyväisiä haikkiin, eikä mitään extreme-kokemuksia kaivattukaan. Eräissäkin palautteissa todettiin: ”Hyvää ruokaa, hyvää seuraa ja hyvää ohjelmaa. Voiko partiolta enää muuta toivoa?” Kaikkiahan ei voi miellyttää perinteisellä kurssillakaan ja nytkin palautteen mukaan tietyistä koulutusrupeamista osa tykkäsi kovasti ja osa taas ei saanut niistä juuri mitään irti.

Kurssilaisten henkilökohtaistamiseen tulee keskittyä lähitulevaisuudessa ja toteutustapaa miettiä tarkkaan. Erityisesti sellaisten monimuotokurssilaisten kohdalla, jotka eivät juuri pääse osallistumaan lähi-iltoihin, henkilökohtaistamisen merkitys kasvaa. Varsinaisia henkilökohtaistamisia ei tehty kenenkään kurssilaisten osalta, joskin haikin korvaavien henkilöiden kohdalla aikaisempi leiri- ja retkikokemus kartoitettiin. Jos kurseja aletaan toteuttaa enemmän kurssilaisten henkilökohtaisten tarpeiden perusteella, kurssin osallistujamäärän tulee olla melko pieni, riippuen toki myös vastuukouluttajien määrästä. Tämä vielä korostuu, jos kurssilaisten lähtötasossa on suuria eroja.

Palautetta kerättiin eri tavoin kunkin koulutusrupeaman jälkeen. Henkilökohtainen välikeskustelu kurssin viimeisen kolmanneksen alussa koettiin hyödylliseksi ja sen avulla sai kartoitettua kunkin kurssilaisen etenemisen tehtävien ja johtamisharjoituksen osalta. Loppukeskustelut suoritettiin johtamisharjoituksen ja henkilökohtaisen näkemyksen omasta partiojohtajuudesta osalta vartioissa ja yleiset koko kurssia koskevat yhdessä koko porukalla. Näin säästettiin aikaa ja kurssilaiset selkeästi keskustelivat enemmän pienemmissä ryhmissä. Ainakin osan palautteesta olisi voinut myös kerätä viimeistä edeltävässä lähitapaamisessa, jotta palaute olisi ollut käytettävissä loppukeskusteluissa.

5.2 Verkkoympäristön mahdollisuudet

Toimiva verkkoympäristö tukee monimuotokurssia ja toimivalle ympäristölle on selkeä tarve. Tähän tehtävään monimuotokurssi tarvitsee vastuuhenkilön, jolla oikeasti on aikaa, intoa ja kokemusta siihen paneutua. Ennen seuraavaa kurssia toimivampi ympäristö tulee luoda ja testata. Pääasia on, että löytyy paikka, missä keskus-

teluja on helppo käydä ja mistä saa helposti kurssimateriaalia ja linkkejä. Teltan lisäksi löytyy paljon muita vaihtoehtoja ”sosiaalisen webin” -ympäristöksi.

Oli kuitenkin hyvä ratkaisu vetäytyä verkkoympäristöstä heti kun se huomattiin toimimattomaksi ja vaativan enemmän resursseja, mitä nyt löytyi, kuin pitää kiinni heikosti toimivasta systeemistä ja kuluttaa turhaa energiaa siihen.

6 YHTEENVETO JA LOPPUSANAT

6.1 Yhteenveto

Kehittämishankkeen tavoitteena oli ottaa huomioon aikuisen oppimisen erityispiirteitä ja tarpeita partiojohtajakurssin suunnittelussa ja toteutuksessa monimuotokoulutuksena. Erityispiirteitä kartoitettiin kirjallisuuskatsauksella ja partion koulutusmateriaaleja tutkimalla.

Aikuisten aikaisempaa tietoa ja kokemusta pystyttiin hyödyntämään erityisesti keskusteluissa ja koulutusmenetelmät oli valittu niin, että keskusteluja tuettiin ja omaa ajattelua kehittäviä henkilökohtaisia pohdintatehtäviä annettiin. Joillekin kurssilaisista partiomaailma oli vieras, koska he olivat vastikään liittyneet partioon lastensa harrastuksen kautta. Kuitenkin muun elämäkokemuksen pohjalta hekin pystyivät hyvin osallistumaan partioaiheisiin keskusteluihin. Palautteen mukaan osa koki oppineensa ajattelemaan” tai ”ymmärtävänsä nyt, miksi on partiossa”.

Iän karttuessa vastuun ottaminen omasta oppimisesta kasvaa. Vastuun ottamista tulee kuitenkin tukea, eikä saa olettaa aikuisten automaattisesti olevan itseohjautuvia. Ohjauksen tarve on aikuisellakin, vaikka helposti heidät jätetään oman onnensa nojaan kokemuspohjansa vuoksi. Rakentava palaute on myös tärkeää. Määräaikoja, mistä oikeasti pidetään kiinni, pitää asettaa tehtävien tekemiselle, muuten ne saattavat jäädä tekemättä. Aikuisia tulee jonkin verran potkia eteenpäin, mutta ei kuitenkaan liikaa.

Erilaiset oppijat pyrittiin huomioimaan kouluttajien vaihtumisella ja koulutusmenetelmien monipuolisuudella. Tästä saatiinkin kiitosta. Alkukeskustelut ohjasivat jonkin verran koulutusrupeamien toteutustapaa ja väli- sekä loppukeskusteluilla haettiin näkemystä niiden onnistumisesta ja oppimisen perillemenosta kunkin kurssilaisen kohdalla. Uuden oppimista ja itsetuntemuksen paranemista tapahtui useamman kurssilaisen kohdalla. Loppukeskustelun avulla kurssilaiset myös tarkastelivat omien käsitysten muuttumista kurssin aikana.

Opittavan asian käyttökelpoisuutta pyrittiin lisäämään käytännönläheisillä harjoituksilla, kuten lippukuntasimulaattorilla. Tämä osoittautui tarpeelliseksi erityisesti henkilöille, joilla ei lippukuntahallituskokemusta juurikaan ollut. ”Hallitusaktiiveille” harjoitus ei tuonut paljoakaan uutta. He taas saivat enemmän irti muiden lippukuntien käytäntöjen kuulemisesta ja vertailemisesta. Ohjelmauudistus sen sijaan oli kaikille uusi asia ja kuitenkin ajankohtainen, siitä kaikki kokivat saaneensa paljon hyödyllisiä ideoita ja toteutustapoja. Lähi-iltojen välillä suoritettavat oppimistehtävät tukivat suoraan lippukunnissa tehtävää työtä, minkä vuoksi ne koettiin merkityksellisiksi. Lippukunnissa tehtävä johtamisharjoitus on varmasti käytännönläheinen ja tekeillä oppimista tapahtuu.

On hyvä muistaa, että kaikkia ei voi aina miellyttää. Henkilökohtaistamisen avulla voidaan tarpeet, vahvuudet ja heikkoudet selvittää, mutta kurssilla, missä on muitakin koulutautujia, yleensä pitää turvautua ”kultaiseen keskitiehen”. Tosin henkilökohtaistamisen myötä osa kurssilaisista voisi suorittaa jonkun osion juuri heille räätälöidyllä tavalla. Tämä vie kuitenkin paljon aikaa ja muita resursseja.

Kurssin jakautumista pidemmälle ajalle ja poissaolojen sallimista pidettiin erityisesti ja nämä asiat mahdollistivat partiojohtajakurssin suorittamisen useamman kurssilaisen kohdalla. Tehokas ajankäyttö on oleellista varsinkin pitkän matkan takaa tuleville. Pitkiä koulutusrupeamia on hyvä välillä katkaista vaikkapa jollain leikillä, mutta muutaman tunnin lähi-illat kannattaa käyttää tiiviiseen opiskeluun. Tehtävänantojen tulee olla selkeitä. Aikuiset helposti turhautuvat epäselvien ja heille itselleen merkityksettömien tehtävien edessä. Verkkoympäristöä voisi parhaimmillaan hyödyntää tehtävien palautuksessa ja niiden arvioinnissa, koska seuraavina lähijaksoina ei ole niihin aikaa palata.

Vuorovaikutuksen merkitys korostui henkilöillä, jotka joutuivat olemaan poissa lähiilloista. Tehtäviä oli yksin työläämpi suorittaa eikä se ollut läheskään yhtä mielekästä. Palautteen mukaan kurssin tärkeimmäksi anniksi katsottiin toisten lippukuntien käytännöistä oppiminen ja toimivien vinkkien saaminen muilta. Täysin etäopiskeluna suoritettu partiojohtajakurssi nähtiin toimimattomaksi juuri sosiaalisten kontaktien ja verkostoitumismahdollisuuksien puuttumisen vuoksi. Toimiva verkkoympäris-

tö varmasti tukisi tätä ja lähi-iltojen välilläkin yhteydenpito verkon välityksellä olisi ollut helpompaa.

Pohdinnoissa aikuiskurssin hyvistä ja huonoista puolista, tultiin siihen tulokseen, että ehkä nuoret saavat aikuisten läsnäolosta kurssilla enemmän kuin päinvastoin. Toisaalta aikuisia ei tulisi tarkastella homogeenisena ryhmänä pelkästään aikuisuuden perusteella. Nytkin kurssilla oli 20- ja 40-vuotiaita, perheellisiä ja perheettömiä, koulutettuja ja kouluttamattomia, pitkän partiotaustan omaavia ja uusia partiolaisia, miehiä ja naisia. On siis erittäin haasteellista miettiä yhtä tai edes muutamaa sopivaa koulutusmenetelmää, mikä soveltuisi kaikille. Tämä tuskin on tarpeellistakaan vaan pääpaino tulisi olla monipuolisten koulutusmenetelmien ja –rakenteiden kehittämisessä.

6.2 Loppusanat

Ensimmäinen Hämeen piirin monimuotokurssi on nyt onnistuneesti takana ja jatkoa varmasti seuraa jo seuraavana vuonna. Kurssilaisilta ja kouluttajilta saadun rakentavan palautteen avulla vastaavia monimuotokursseja voidaan kehittää ja tukea näin koulutusjärjestelmän pyrkimyksiä kohti monipuolisempia koulutusmuotoja. Tämä kehittämishanke on sovellettavissa partiujohtajakurssin lisäksi muillekin partiokursseille kuin myös partion ulkopuolisiin koulutuskokonaisuuksiin.

Aikuisilla motivaatio kouluttautumiseen on yleensä kohdallaan, koska useimmilla on selkeä rooli lippukunnassa esimerkiksi laumanjohtajana. Näin ollen he hakevat kursseilta tietoa ja tukea tehtävänsä ja myös odottavat paljon kursseilta. Aikuiset tekevät vapaaehtoistyötä partiossa useimmiten halutessaan mahdollistaa lasten ja nuorten nauttimisen harrastuksestaan. Itse koen vielä suurempana innostuksen lähteenä nähdä aikuisten oivaltavan asioita ja nauttia lasten tavoin elämyksistä ja kokemuksista. Erityisesti haikin jälkeen palautekeskustelussa oli innostavaa nähdä väsyneitä, mutta onnellisia kurssilaisia hehkuttamassa elämänsä ensimmäistä ulkona nukuttua yötä tai viidentoista vuoden tauon jälkeen nuotiolla valmistamaansa suklaabanaania.

Yksin tätä projektia olisi ollut mahdoton vetää, joten erityiskiitos kuuluu Hämeen piirin koulutusryhmälle ja erityisesti Helille, Mikolle, Upille, Petterille, Paulalle, Maksille, Saaralle, Jyrille ja Mosille, joita ilman kurssi ei olisi toteutunut.

KIRJALLISUUS

Aarnio, H., Helakorpi, S. & Luopajarvi, T. 1991. Ammattipedagogiikka: perusteita ja sovelluksia. Juva: WSOY.

Bransford, J., Brown, A. & Cocking, R. (toim.). 2004. Miten opimme: aivot, mieli, koekmus ja koulu. Helsinki: WSOY.

Hakkarainen, K., Lonka, K. & Lipponen, L. 2004. Järki, tunteet ja kulttuuri oppimisen sytyttäjinä. Porvoo: WSOY.

Hirsjärvi, s., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Koulutusjärjestelmä. Suomen Partiolaiset 19.1.2008.

Ohjelmauudistus 2010. Suomen Partiolaiset 2008.

Partiojohtajien peruskoulutus, koulutusseloste. Suomen Partiolaiset 2006.

Rauste-von Wright, M. & von Wright, J. 1998. Oppiminen ja koulutus. Juva: WSOY.

Vilkkä, H. & Airaksinen, T. 2004. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Vuorinen, I. 1995. Tuhat tapaa opettaa. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

LIITE 1

KOULUTUKSEN MODUULIT JA SISÄLLÖT

(J: Johtamisharjoitus, K: Koulutusosio)

J1: OMAT TAVOITTEET JA OMAN KEHITTÄMISEN ARVIOINTI

Tukee erityisesti tavoitetta

- Haluaa kehittyä partiojohtajana

Sisällöt

- Oman johtamisen arviointi yhdessä johtamisharjoituksen ohjaajan kanssa. Kouluttautuja osaa asettaa tavoitteita henkilökohtaisella tasolla omalle partiotoiminnalleen sekä arvioida omaa johtamistaan suhteessa asettamiinsa tavoitteisiin.

K1: OMAT TAVOITTEET JA OMAN KEHITTÄMISEN ARVIOINTI

Tukee erityisesti tavoitteita

- Haluaa kehittyä partiojohtajana
- Tuntee partiopestin

Sisällöt

- Oma partiopolku ja omat partiopestit. Kouluttautuja tietää, missä on partiopolullaan, sekä tiedostaa oman paikkansa lippukunnan johtajistossa ja mitä muita pestejä lippukunta tarjoaa.
- Omat kouluttautumismahdollisuudet. Kouluttautuja tietää, mitä mahdollista partiokoulutusta on tarjolla nykyiseen pestiin, millaista taito-, pestikohtaista, johtamis- ja kouluttajakoulutusta partiossa järjestetään ja mistä saa lisää tietoa partiokoulutuksesta.

K2: PARTIOLIIKKEEN PÄÄMÄÄRÄ, ARVOPOHJA, PARTIOMENETELMÄ JA PARTIO-OHJELMA

Tukee erityisesti tavoitteita

- Ymmärtää partiomenetelmän ja osaa toteuttaa lippukunnassa partio-ohjelmaa
- On selkiyttänyt näkemystään partion päämäärästä ja arvoista

Sisällöt

- Partio toiminnan päämäärä ja arvopohja
- Ymmärtää partioihanteiden, tunnuksen ja lupauksen merkityksen
- Tunnistaa miten ja missä omassa elämässä, partio toiminnassa ja lippukunnan toiminnassa partion päämäärä ja arvot näkyvät (ks. seuraava pallukka).
- Suhde itseen, toisiin, elinympäristöön ja korkeimpaan
- Tietää, että partion ohjeistukset perustuvat partion arvovalintoihin ja kasvatustavoitteisiin
- Tuntee partion luonto- ja ympäristökasvatuksen perusteet
- Tietää, miten partio suhtautuu päihteisiin
- Tietää, mitä on seksuaalikasvatus partiossa
- Tietää, että usko korkeimpaan on partion keskeisimpiä perusarvoja ja uskontokasvatus osa partio-ohjelmaa ja -menetelmää
- Partiomenetelmä, partio-ohjelma, partion ikäkaudet ja kasvatustavoitteet
- Tietää, mitkä ovat partion ikäkaudet ja kasvatustavoitteet
- Tietää, mikä on partiomenetelmä
- Osaa soveltaa partiomenetelmän eri osa-alueita toiminnan suunnittelussa
- Tietää, mitä tarkoittaa partio-ohjelma, ja tuntee ikäkausiohjelmien pääpiirteet
- Tietää, mikä on siirtymävaihe, ja ymmärtää siirtymien tukemisen merkityksen
- Ymmärtää, että laadukkaan partio-ohjelman toteuttaminen on partion keino kasvattaa lapsia ja nuoria

K3: OMAT JA PARTION ARVOT

Tukee erityisesti tavoitetta

- On selkiyttänyt näkemystään partion päämäärästä ja arvoista

Sisällöt

- Minun arvoni ja partion arvot
- Tietää, mitä ovat partion välittämät arvot ja asenteet
- Tunnistaa omia arvojaan ja asenteitaan

- Osaa huomioida arvot ja asenteet partiotapahtuman suunnittelussa
- Tiedostaa johtajan vastuun esimerkkitoimijana
- Kehittää itsetuntemustaan ryhmän jäsenenä ja johtajana

K4: RYHMÄSSÄ TOIMIMINEN

Tukee erityisesti tavoitteita

- Osaa johtaa partiotapahtuman suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin
- Ymmärtää turvallisuuden merkityksen partiotoiminnassa ja partiojohtajan vastuun turvallisuudesta

Sisällöt

- Yhteisten pelisääntöjen merkitys lippukunnan toiminnassa. Ymmärtää yhteistyön ja yhteisten pelisääntöjen merkityksen.
- Ryhmähengen rakentaminen. Ymmärtää hyvän ryhmähengen tärkeyden ryhmän toimimisen kannalta.
- Yhteistyötaidot
- Osaa toimia ryhmänjohtajana
- Tiedostaa yhteistyön ja yhdessä toimimisen merkityksen
- Tietää, että ryhmässä on erilaisia rooleja
- Tuntee tapoja ratkaista ryhmän ongelmia
- Vastuunotto ja sitoutuminen ryhmässä
- Ymmärtää sitoutumisen ja vastuullisuuden tärkeyden
- Osaa ottaa ja jakaa vastuuta ryhmässä
- Palautetaidot
- Tuntee keinoja antaa ja kerätä palautetta ryhmän toiminnasta
- Tuntee keinoja antaa henkilökohtaista palautetta
- Osaa ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan

K5: AIKUISET PARTIOSSA

Tukee erityisesti tavoitetta

- Tuntee partiopestin

Sisällöt

- Partiopestin sisältö ja käyttöön soveltaminen lippukunnassa
- Tietää, millainen on hyvä partiopesti
- Tuntee pestin käytön omassa partiotehtävässään
- Toiminnan jatkuvuuden turvaaminen: seuraajien kouluttaminen ja kasvattaminen
- Tuntee johtajan vastuun seuraajien kouluttamisesta ja kasvattamisesta lippukunnassa
- Ymmärtää toiminnan jatkuvuuden turvaamisen tärkeyden
- Aikuisen rooli partiossa. Osaa erottaa aikuisen (mahdollistaja) ja nuoren (kohderyhmä) roolit toiminnassa.

K6: JOHTAMINEN

Tukee erityisesti tavoitteita

- Haluaa kehittyä partiojohtajana
- Tuntee partiolippukunnan toiminnan ja osaa toimia lippukunnassa johtajana
- Osaa asettaa omalle toiminnalleen tavoitteita
- Osaa johtaa partiotapahtuman suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin
- Hallitsee partiomenetelmän ja osaa toteuttaa lippukunnassa partio-ohjelmaa

Sisällöt

- Ohjaaminen
- Tietää, mitkä ovat johtamisen ja ohjaamisen erot
- Tuntee partiojohtajan toiminnan kasvattajana ja toisten kasvun tukijana
- Johtajana kasvaminen
- Ymmärtää johtajana kehittymisen tärkeyden
- Ymmärtää partiojohtajan vastuun
- Ymmärtää, että johtajilla on mahdollisuus erilaisiin pesteihin
- Toiminnan ja tapahtumien suunnittelu
- Projektijohtamisen perusteet
- Johtajan roolin ymmärtäminen

- Tuntee johtamistapoja
- Tietää, mitkä ovat johtajahuollon tavoitteet ja merkitys
- Tehtävien ja vastuun jakaminen
- Tuntee johtajan roolin
- Hallitsee tehtävien jaon
- Tietää, mitä on johtaminen partiossa
- Osaa tunnistaa, mitä ovat partiojohtajaan kohdistuvat odotukset
- Tilannejohtaminen. Tuntee johtamista tavallisimmissa lippukuntatoiminnan tilanteissa

J2: PARTIOTAPAHTUMAN JOHTAMINEN

Tukee erityisesti tavoitteita

- Haluaa kehittyä partiojohtajana
- Tuntee partiolippukunnan toiminnan ja osaa toimia lippukunnassa johtajana
- Osaa asettaa omalle toiminnalleen tavoitteita
- Osaa johtaa partiotapahtuman suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin
- Hallitsee partiomenetelmän ja osaa toteuttaa lippukunnassa partio-ohjelmaa

Sisällöt

- Johtajana kasvaminen. Ymmärtää partiojohtajan vastuun
- Toiminnan ja tapahtumien suunnittelu ja järjestäminen
- Ymmärtää johtajan roolin
- Suunnittelee, toteuttaa ja arvioi johtamisharjoitustapahtuman
- Tehtävien ja vastuun jakaminen. Hallitsee tehtävien ja vastuun jaon lippukunnan perustoiminnassa

K7: RETKI- JA LEIRITAILOT

Tukee erityisesti tavoitteita

- Ymmärtää turvallisuuden merkityksen partiotoiminnassa ja partiojohtajan vastuun turvallisuudesta
- Ymmärtää partiomenetelmän ja osaa toteuttaa lippukunnassa partio-ohjelmaa

Sisällöt

- Turvallisuus partiotoiminnassa ja SP:n turvallisuusohjeet
- Tuntee turvallisuusohjeet ja niiden käytön
- Tuntee ja hallitsee perusensiavun
- Osaa asennoitua vastuullisesti myös henkiseen turvallisuuteen
- Retki- ja leiritaidot. Osaa pienryhmän yöretkellä tarvittavat perustaidot (suunnistus, yöpyminen, majoite, tulenteke, ruoanlaitto, varusteet)
- Luonnossa liikkumisen taidot ja tiedot, ympäristövastuullisuus
- Osaa toimia haikilla tai yöpyä muuten maastossa
- Osaa huomioida luonnon koulutuksessa, esim. koulutusrupeamat, iltanuotiot, elämyksellisyys
- Tuntee jokamiehenoikeudet ja velvollisuudet, tuntee leirin ja retken ympäristökortin

K8: PARTIOPERINTEET

Tukee erityisesti tavoitteita

- Hallitsee partiomenetelmän ja osaa toteuttaa lippukunnassa partio-ohjelmaa
- On selkiyttänyt näkemystään partion päämäärästä ja arvoista

Sisällöt

- Partioliikkeen perinteet ja historia arvojen siirtäjinä
- Tietää partioperinteiden merkityksen
- Tietää, miten partioliike syntyi
- Tiedostaa partiohengen
- Partioperinteet, tavat
- Tuntee oman lippukunnan historian ja perinteet (huudot, laulut, leikit, tavat, juhlat, lippu, oma symboliikka)
- Tietää kansallisesta partiotoiminnasta (partioasu ja -merkit, partiosanasto, kansalliset tapahtumat, esim. suurleirit ja pt-kisat)
- Tietää kansainvälisestä partiotoiminnasta (partiotervehdykset, juhlapäivät, partiolupaus, kansainväliset leirit kuten Jamboreet ja muut kv-tapahtumat)

K9: LIPPUKUNTA JA YHTEISKUNTA

Tukee erityisesti tavoitetta

- Tuntee partiolippukunnan toiminnan ja osaa toimia lippukunnassa johtajana

Sisällöt

- Lippukunnan toiminta ja organisaatio
- Tuntee B-P:n mallilippukunnan
- Tuntee SP:n mallilippukunnan säännöt
- Tuntee SP:n mallilippukunnan organisaatiokaavion
- Tuntee SP:n mallilippukunnan johtajiston pestit ja niiden sisällöt
- Yhdistyshallinnon perusteet
- Tietää, mitä ovat lippukunnan vuosikokoukset
- Osaa toimia mallikokouksessa
- Lippukunnan taloudenhoidon pääpiirteet
- Tietää, mikä on lippukunnan talousarvio
- Tietää, mikä merkitys on talouden suunnitelmallisuudella
- Osaa suunnitella tapahtuman talouden
- Tietää, ketkä ovat talouden vastuuhenkilöt, ja tuntee talouden seurannan
- Toiminnan ja tapahtumien suunnittelu
- Tuntee lippukunnan tulevaisuuden toiminnasuunnittelun ja suunnitelmallisuuden merkityksen laadukkaalle toiminnalle
- Tietää, millainen on lippukunnan toimintasuunnitelma
- Tietää, millainen on lippukunnan koulutussuunnitelma
- Tietää, millainen on lippukunnan tapahtumakalenteri
- Osaa soveltaa piirin ja järjestön vuositeemoja osaksi lippukunnan toimintaa
- Lpk:n sisäinen tiedottaminen, tapahtumatiedottaminen
- Tietää, mitä on sisäinen ja ulkoinen tiedotus
- Tietää, mikä on tiedotussuunnitelma
- Tietää, kuka tiedottaa, miten ja milloin
- Osaa tiedottaa partiotapahtumasta
- Toimintaympäristön hahmottaminen ja viestintä ulkopuolisille (taustayhteisö, vanhemmat, kunta, muut järjestöt yms.)
- Tietää, mitä ovat taustayhteisöt ja mitkä ovat niiden roolit
- Tietää, mitä on yhteistoiminta muiden järjestöjen kanssa
- Tuntee vanhempien merkityksen taustavaikuttajina
- Osaa kertoa partiosta myös ulkopuolisille

K10: SUOMALAINEN PARTIOTOIMINTA OSANA MAAILMANLAAJUISTA LIKETTÄ

Tukee erityisesti tavoitetta

- Tietää oman paikkansa maailmanlaajuisessa partioliikkeessä

Sisällöt

- Partiojohtajan asema osana organisaatiota: lpk – piiri – SP – WAGGGS – WOSM, näiden työnjako
- Ymmärtää käsitteet (WAGGGS, WOSM, SAGNO jne.)
- Ymmärtää lippukuntatoiminnan osana kansainvälistä partioliikettä
- Tuntee maailmanjärjestöjen palveluita

Partiojohtajien peruskoulutus, koulutusseloste, Suomen Partiolaiset 2006.

LIITE 2

KOULUTUKSEN VAIHEET ENNEN KOULUTUKSEN ALOITTAMISTA

Lippukunta nimeää ohjaajan, ja kouluttauja ja ohjaaja tapaavat. Tapaamisesta alkaa kouluttautuminen. Tässä ensimmäisessä tapaamisessa olisi hyvä käydä läpi ainakin seuraavia asioita:

- mitkä ovat kouluttautujan omat tavoitteet
- miten hyvin hän tuntee oman lippukuntansa toimintatavat ja käytännöt – tarvittaessa näitä tietoja voidaan syventää (esim. antamalla toimintasuunnitelma, talousarvio yms. tutustuttavaksi)
- millainen on hyvä johtamisharjoitustehtävä
- millainen on hyvä raportti
- mikä on ohjaajan rooli
- aikataulusta sopiminen

Johtamisharjoitus

Tehtävä on harjoitus. Sen tehtävänä on antaa kouluttautujalle tilaisuus turvallisesti kokeilla omia kykyjään partiojohtajana. Harjoituksen jälkeen kouluttauja tekee siitä kirjallisen raportin, johon liitetään ohjaajan lausunto.

Millainen harjoituksen pitäisi olla?

- Tekijänsä mittainen
- Haasteellinen, kehittävä
- Antaa tekijälleen jotakin uutta
- Sisältää ryhmän johtamista
- Lippukunnan normaalia toimintaa (tyypillisimmillään esimerkiksi retki, koulustilaisuus, leiri tai sen osa, riihitys, lippukunnan partiotaitokilpailut, purjehdus, vaellus, melontaretki tai vaikkapa lippukunnan merkkipäiväjuhla) Pääasia on, että se on sopivan haastava. Johtamisharjoituksessa kouluttauja toimii vastuullisena johtajana (unohtamatta kuitenkaan turvallisuusohjeiden määräyksiä). Johtamisharjoitustilaisuudella on selvä määritelty tavoite ja se on ohjelmallinen ja partiomainen. Kouluttauja suunnittelee ja toteuttaa valitsemansa tehtävän itse.

Ohjaajan tehtävänä on:

- seurata tehtävän suunnittelua alusta alkaen
- varmistaa, että kouluttauja saa käyttöönsä tarvitsemansa resurssit (rahat, tilat, muut johtajat)
- antaa rakentavaa palautetta suunnittelun kuluessa
- vastata kysymyksiin ja neuvoa tarvittaessa
- osallistua itse johtamisharjoitustapahtumaan
- toimia johtamisharjoitustilaisuudessa kuten muutkin johtajat
- neuvoa ja tukea kouluttautujaa tapahtumassa
- tilaisuuden jälkeen yhdessä kouluttautujan kanssa käydä tapahtuma läpi: Mikä meni hyvin? Missä jäi parantamisen varaa? Mitä olisi voinut tehdä toisin? Mitä kouluttauja oppi?
- antaa kirjallinen palaute/ohjaajan lausunto

Raportti ja ohjaajan lausunto

Kouluttauja laatii johtamisharjoituksestaan raportin. Hän saa raportin laatimiseen ohjeet kouluttajilta. Kouluttauja ja ohjaaja käyvät raportin läpi yhdessä. Tärkeää on, että raportista käyvät ilmi pyydettyt asiat. Raporttiin liitetään ohjaajan kirjallinen lausunto. Lausunnossa ohjaaja tarkastelee omasta näkökulmastaan, miten kouluttauja onnistui johtamisharjoittelussaan: Mikä meni hyvin? Missä jäi parantamisen varaa? Mitä olisi voinut tehdä toisin? Mitä kouluttauja oppi? Tarkoitus on antaa palautetta kouluttautujalle. Sekä kouluttauja että kurssin kouluttaja tai koulutusohjaaja saavat raportista enemmän, jos ohjaaja perustelee mielipiteensä. Kurssin kouluttaja tai koulutusohjaaja keskustelee kouluttautujan kanssa johtamisharjoituksesta. Hän myös perehtyy raporttiin ja ohjaajan lausunnosta ilmenevään palautteeseen. Kurssin kouluttaja tai koulutusohjaaja hyväksyy johtamisharjoitustehtävän suoritetuksi keskustelujen, raportin ja ohjaajan lausunnon perusteella (liitteenä ohjeet raporttiin ja lausuntoon). Myös kouluttajan/ koulutusohjaajan tulisi antaa palautetta tehdystä harjoituksesta.

KOULUTUKSEN KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS

Kurssimuotoinen koulutus

Tavallisin tapa toteuttaa partiojohtajien peruskoulutusta on perinteinen kurssi. Sen kesto on noin 40 tuntia. Kurssi voidaan järjestää esimerkiksi

- useana arki-iltana
- kahtena pitkänä viikonloppuna
- kolmena lyhyenä viikonloppuna
- leirinä
- vaelluksena
- purjehduksena
- melontaretkenä
- pääsiäisenä tai muuna pitkänä vapaana
- suorittamalla osa moduuleista lippukunnassa tehtävien harjoitusten muodossa (on erikseen sovittu ja suunniteltu kurssin johtajan tai koulutusohjaajan kanssa)
- yhdistelemällä näitä eri muotoja

Kaikkiin kursseihin tulee kuitenkin jollain tavalla sisältyä haikki tai muu vastaava maastossa yöpymisen sisältävä osa. Kurssistaabin johtajana toimii piirin koulutusohjaaja tai hänen valtuuttamansa muu kokenut partiokouluttaja.

Monimuotoinen koulutus

Partiojohtajaperuskoulutus on mahdollista rakentaa myös omaan tahtiin suoritettavista osista, jotka sisältävät koulutuksen eri moduulit. Monimuotoisen suorituksen ohjauksesta, suunnittelusta (yhdessä koulutautujan kanssa) vastaa ja sen hyväksyy aina kaikilta osin piirin koulutusohjaaja. Myös tähän koulutusmuotoon tulee sisältyä ohjattu johtamisharjoitus lippukunnassa. Ajallisesti koulutus voi kestää enintään kuusi kuukautta. Eri osia kootaan muusta partiokoulutuksesta, tai hyödynnetään partion ulkopuolista koulutusta ja näiden lisäksi muita mahdollisia yhdessä koulutusohjaajan kanssa sovittuja oppimistilanteita. Partion ulkopuolella hankittuja taitoja ja tietoja voivat olla esimerkiksi taloudenhoito, yhdistyshallinnon perusteet, ryhmätyöskentely, tiedotus, erä- ja retkitaidot. Muita oppimistilanteita voivat olla erilaiset lippukunnan ja piirin tapahtumat ja tilaisuudet sekä muut partiokurssit. Koulutautumiseen käytetty aika (koulutuksen pituus ajallisesti viikoissa ja kuukausissa) on perinteistä kurssimuotoista koulutusta huomattavasti pidempi, ja koulutusmuoto vaatii koulutautujalta kykyä itseenäiseen ja vastuulliseen oppimiseen ja kirjalliseen työskentelyyn.

Koulutautujan lähtötilanne

Kun koulutusta suunnitellaan, tulee koulutettavien lähtötilannetta verrata koulutukselle asetettuihin tavoitteisiin (eri-ikäiset ja partiokokemukseltaan erilaiset osallistujat). Näin voidaan huomioida erilaisia koulutustarpeita ja koulutuksen osa-alueiden painotuksia voidaan vaihdella tarpeen mukaan.

Staabi

Kouluttajat muodostavat staabin, jonka toimivuus on tärkeää koulutuksen onnistumisen kannalta. Staabi sitoutuu koulutukseen ja on paikalla käytävissä koko ajan. Staabi toimii myös esimerkkinä ja mallina. Staabin johtajana toimii piirin koulutusryhmän nimeämä koulutusohjaaja tai muu vastuullinen ja kokenut (ollut vähintään kahdella pjpk:lla kouluttajana) partiokouluttaja. Olisi hyvä, että johtaja olisi suorittanut myös partiojohtajien jatkokoulutuksen ja koulutusohjaajakoulutuksen. Staabin koko on 4–6 kouluttajaa, joilla on mielellään myös partiokouluttajakoulutus tai partiojohtajien jatkokoulutus käytynä. Kouluttajista vähintään kahden tulisi olla ensikertalaisia jatkuvuuden turvaamiseksi. Muuten kouluttajien tulisi edustaa erilaisia lippukuntia ja erilaista partiokokemusta sekä mielellään myös eri ikäryhmiä (ikä on huomioitava ainakin kursseilla, joilla on aikuisena partioon tulleet osantottajat). Koulutus on myös oppimistapahtuma kouluttajille. Staabi valmistelee kullekin koulutustapahtumalle ajankohtaisen oheismateriaalipaketin, esimerkiksi kurssikirjaston ja jaettavat materiaalit.

Muita oleellisia seikkoja koulutuksen toteutuksessa

Tämän selosteen kuvaamien sisältömoduulien on tarkoitus varmistaa, että kaikki tarpeelliset asiakokonaisuudet tulevat koulutuksessa käsitellyiksi. Niistä on tarkoitus koulutettavien ja staabin taitojen ja kokemuksen sekä piirin perinteiden mukaan muokata koulutusrupeamia ja muita koulutustapahtumia. Sisältöjä voi käyttää kokonaisuuksina tai yhdistellä, jakaa ja laajentaa tilanteen mukaan. Koulutuksen toteutuksessa käytettäviä menetelmiä ovat ainakin

- jatkuva palaute
- partiomenetelmä
- palvelutehtävä
- ohjauskeskustelut

Arviointi

Koulutuksen arviointi on oleellinen osa koulutuksen kehittämistä. Saatu palaute ja arviointi ovat myös kouluttajille mahdollisuus kehittää omaa toimintaansa ja kehittyä kouluttajana. Partiojohtajaperuskoulutusta tulee arvioida seuraavista näkökulmista:

- koulutusselosteen toimivuus
- miten se vaikuttaa lippukunnan toimintaan – suoraan ja välillisesti partiojohtajien osaamisen kautta
- jokaisen kouluttautujan ja kouluttajan tulee saada henkilökohtaista palautetta omasta suorituksestaan verrattuna omiin ja toisaalta annettuihin tavoitteisiin. Osan palautteesta kouluttautuja antaa itselleen
- itsearviointiin tulee antaa aikaa ja ohjausta koulutustapahtuman jälkeen

Tunnukset

Peruskoulutuksen suorittamisen jälkeen (kun johtamisharjoitus on suoritettu ja raportoitu hyväksytysti ja teoreettinen osuus suoritettu jossain muodossa) kouluttautuja saa todistuksen lisäksi koulutuksen tunnuksena nahkaisen osmonsolmun (Gilwell -punoksen eli Gilwell -wogglen) sekä oikeuden käyttää valkoista pillinnarua. Tämän jälkeen 17 vuotta täyttänyt partiojohtaja voi anoa piiriltä partiojohtajavaltakirjaa. Valtakirjan saatuaan hän saa myös käyttää pj-merkkiä partiopaidassa.

Partiojohtajien peruskoulutus, koulutusseloste, Suomen Partiolaiset 2006.